

SỐ 3 - THÁNG 8-2012

GIÁO HUẤN XÃ HỘI CÔNG GIÁO

BAN MỤC VỤ CÔNG LÝ VÀ HÒA BÌNH TỔNG GIÁO PHẬN SÀI GÒN

4

nguyên tắc căn bản của
GIÁO HUẤN XÃ HỘI

(Lưu hành nội bộ)

Trong số này...

Giáo huấn của Hội Thánh về
quyền tư hữu...**04**

Bốn nguyên tắc và bốn giá trị của
Giáo huấn...**06**

Áp dụng nguyên tắc công ích...**10**

Áp dụng nguyên tắc hỗ trợ...**12**

Đố bạn: có bao nhiêu ...**15**

Thời Biển Đông, suy tư ...**16**

Một lần gặp "Tâm Si-đa"...**22**

Họ đã tham gia như thế!...**24**

Tôi tập sống giáo huấn...**26**

BỐN **NGUYÊN TẮC** **CĂN BẢN** *của Học thuyết* *Xã hội Công giáo*

*(do Bộ Giáo Dục Công Giáo
phổ biến ngày 27/06/1989)*

NHÂN VỊ

Phẩm giá của nhân vị được xây dựng trên sự kiện rằng nó được tạo dựng theo hình ảnh và giống Thiên Chúa và được nâng lên một cứu cánh siêu nhiên siêu vượt cuộc sống trần gian. Bởi thế, con người, với tư cách là hữu thể có trí tuệ và tự do, chủ thể của các quyền và nghĩa vụ, là nguyên tắc đầu tiên và, chúng ta có thể nói, là trung tâm và linh hồn của giáo huấn xã hội của Giáo Hội [71]. «Các tín hữu và những người không tin đều hầu như đồng ý cho rằng tất cả những gì tồn tại trên trái đất đều phải quy chiếu về con người như là trung tâm và là đỉnh cao của nó [72]». Chính nguyên tắc này, trong tầm quan trọng nhân chủng học của nó, cấu thành nguồn mạch của các nguyên tắc khác, mà thuộc về phần chính của học thuyết xã hội. Con người-nhân vị là chủ thể và là trung tâm của xã hội, một xã hội với những cấu trúc, tổ chức và chức năng của nó có mục đích là tạo nên và thích ứng liên tục những điều kiện kinh tế và văn hóa cho phép nhiều người hết sức có thể phát triển các khả năng của họ và thỏa mãn những đòi hỏi hoàn thiện và hạnh phúc chính đáng của họ. Vì lý do này, Giáo Hội sẽ không bao giờ chán nản nhấn mạnh đến phẩm giá của nhân vị, chống lại mọi tình trạng nô lệ, khai thác bóc lột và những mưu mô gây thiệt hại cho con người, không chỉ trong lãnh vực chính trị và kinh tế, nhưng còn cả trong lãnh vực văn hóa, ý thức hệ và y học[73].

CÔNG ÍCH

Khi nói về những luật lệ và những nguyên tắc điều chỉnh đời sống xã hội, đầu tiên, cần phải xét đến «công ích».

Cho dầu công ích, «trong những khía cạnh thiết yếu và sâu xa hơn của nó, không thể được quan niệm bằng từ ngữ học thuyết và càng ít được xác định hơn trong các nội dung lịch sử của nó [82]», thế nhưng, nó có thể được mô tả như là «toàn bộ những điều kiện xã hội cho

phép và giúp cho sự phát triển toàn diện của nhân vị nơi các hữu thể nhân linh [83]». Bởi thế, cho dầu công ích này trở vượt hơn lợi ích riêng tư, nhưng nó không thể tách rời khỏi thiện ích của nhân vị, mà bó buộc công quyền nhìn nhận, tôn trọng, tổ chức, bảo vệ và thăng tiến nhân quyền và cũng như tạo điều kiện dễ dàng cho việc thực hiện các nghĩa vụ riêng của mỗi người. Do đó, việc vận dụng công ích có thể được xem như là lý do hiện hữu của công quyền, mà bó buộc thực hiện công ích vì lợi ích của tất cả mọi người và của toàn thể con người – được xem xét trong chiều kích trần thế-thế tục và siêu việt của nó – trong sự tôn trọng một thứ bậc đúng đắn các giá trị và những định đề của các hoàn cảnh lịch sử [84].

Do đó, khi xem công ích như là một giá trị phục vụ và tổ chức đời sống xã hội và tổ chức một trật tự đời sống chung mới, Giáo Hội đang làm nổi bật ý nghĩa nhân bản của nó và khả năng thúc đẩy các cấu trúc xã hội trong tính toàn diện của chúng và trong những lãnh vực riêng biệt của chúng, và Giáo Hội kích thích những biến đổi sâu xa theo tiêu chí công bằng xã hội.

NGUYÊN TẮC LIÊN ĐỐI

Liên đới và phụ đới là hai nguyên tắc quan trọng khác, điều chỉnh đời sống xã hội. Theo nguyên tắc liên đới, mỗi người, với tư cách là thành phần của xã hội, được liên kết cách bền chặt với số phận của chính xã hội và, trong sức mạnh của Tin Mừng, với số phận ơn cứu độ của tất cả mọi người. Trong thông điệp *Mối Bận Tâm Vấn Đề Xã Hội*, đức Giáo Hoàng đã đặc biệt nhấn mạnh đến tầm quan trọng của nguyên tắc này, xem nó là đức tính nhân bản và Kitô giáo [85].

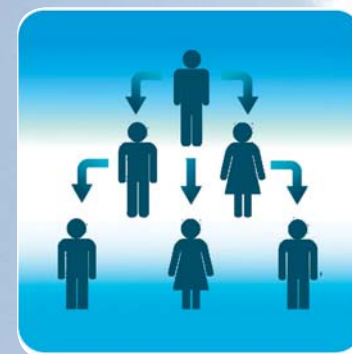
Những đòi hỏi luân lý của nguyên tắc liên đới đòi hỏi rằng mọi người, các nhóm và các cộng đoàn địa phương, các hiệp hội và các tổ chức, các quốc gia và các châu lục, tham gia vào việc quản lý tất cả các sinh hoạt kinh tế, chính trị

và văn hóa, bằng cách vượt quá mọi quan niệm luân lý thuần túy cá nhân chủ nghĩa [86].

NGUYÊN TẮC PHỤ ĐỐI (BỚTRỢ)

Nguyên tắc phụ đới, tức nguyên tắc bảo vệ nhân vị, các cộng đoàn địa phương và các «cơ cấu trung gian» khỏi mỗi hiểm nguy đánh mất sự tự trị chính đáng của họ, phải được xem như là một nguyên tắc bổ túc cho nguyên tắc liên đới. Giáo Hội chú ý đến việc áp dụng nguyên tắc này vì chính phẩm

giá của nhân vị, vì sự tôn trọng những gì là nhân bản hơn trong việc tổ chức đời sống xã hội [87] và vì sự bảo vệ các quyền của các dân tộc ở trong các mối quan hệ giữa các xã hội đặc thù và xã hội phổ quát.

Trích từ bản dịch tiếng Pháp “*Những Định Hướng Cho Việc Nghiên Cứu Và Giảng Dạy Học Thuyết Xã Hội Của Giáo Hội Trong Việc Đào Tạo Linh Mục*” của Lm. Võ Xuân Tiên

71. VAT. II, *Gaudium et Spes*, 17.

72. *Ibid.*, 12. Lời khẳng định này của *Gaudium et spes* phải được hiểu bằng việc lưu tâm rằng sự sắp xếp trái đất đối với con người chỉ có giá trị, đối với đức tin Kitô giáo, ở trong giả định sự tùy thuộc của con người đối với Thiên Chúa, đến nỗi con người xây dựng trái đất trong sự tuân phục chuẩn mực của Thiên Chúa chứ không phá hủy nó nhân danh sự ích kỷ của mình.

73. Bộ Giáo lý Đức tin, *Huấn thị Libertatis conscientia sur la liberté chrétienne et la libération* (22/3/1986), 73: A.A.S. 79 (1987) 586.

82. Gioan XXIII, *Thông điệp Pacem in terris* (11/4/1963): A.A.S. 55 (1963) 272.

84. Gioan XXIII, *Thông điệp Pacem in terris* (11/4/1961): A.A.S. 55 (1963) 272.

85. Gioan-Phaolô II, *Thông điệp Sollicitudo rei socialis* (30/12/1987), 39-40: A.A.S. 80 (1988) 566-569.

86. VAT. II, *Gaudium et spes*, 30-32; Bộ Giáo lý Đức Tin, *Huấn thị Libertatis conscientia sur la liberté chrétienne et la libération* (22/3/1986), 73: A.A.S. 79 (1987) 586; Gioan-Phaolô II, *Discours Je désire à la 68ème Session de la Conférence Internationale du travail* (15/6/1982): A.A.S. 74 (1982) 992 ss.

87. Piô XI, *Thông điệp Quadragesimo anno* (15 Mai 1931): A.A.S. 23 (1931) 203; Gioan XXIII, *Thông điệp Pacem in terris* (11 Avril 1963): A.A.S. 55 (1963) 294; Gioan-Phaolô II, *Thông điệp Laborem exercens* (14/9/1981): A.A.S. 73 (1981) 616; Bộ Giáo lý Đức tin, *Huấn thị Libertatis conscientia sur la liberté chrétienne et la libération* (22/3/1986), 73: A.A.S. 79 (1987) 586.

GIÁO HUẤN CỦA HỘI THÁNH VỀ QUYỀN TƯ HỮU

◆ Lm. PHAN TẤN THÀNH, OP

Mục thời sự thần học trong tháng này sẽ còn được tiếp tục với những đề tài của Học thuyết Xã hội của Giáo hội. Bài hôm nay được dành cho quyền tư hữu, một vấn đề gai góc của những vấn đề xã hội, nguồn gốc của sự phân chia thế giới thành hai khối ý-thức-hệ tư bản và cộng sản. Vấn đề quyền tư hữu liên can tới rất nhiều vấn đề kinh tế khác tựa như lao động, thị trường, xí nghiệp. Vì thời giờ eo hẹp, chúng tôi chỉ xin trình bày đại cương sự tiến triển của Học thuyết Xã hội về tư hữu và một vài hệ luận luân lý.

I. SỰ TIẾN TRIỂN CỦA HỌC THUYẾT XÃ HỘI VỀ TƯ HỮU.

Những suy luận về tư hữu đã bắt đầu từ xa xưa: chúng ta đã thấy những quan điểm về tư hữu trong Kinh thánh và các giáo phụ, cũng như trong các cổ luật Rôma và Germanic. Thánh Tômmasô đã tổng hợp quan điểm thần học Kitô về tư hữu ở Sách Tổng luận Thần học II-II, q.66, a.2. Theo luật tự nhiên, hết các tài sản được dành cho cả nhân loại; nhưng luật thực tại có thể trao cho tư nhân được quản trị và sử dụng chúng. Thánh Tommaso cho thấy rằng khi tài sản nào được trao cho tư nhân quản trị thì họ coi sóc kỹ lưỡng hơn; mặt khác, sự quản trị tư sản là cơ hội để con người bộc lộ tài năng tự do của mình và cũng là cần thiết cho sự ổn định tương giao xã hội. Tuy những lạm dụng tư hữu thời nào cũng có, và những đòi hỏi phân phát đồng đều tài sản cho mọi người không thiếu trong lịch sử, nhưng những cải cách quan trọng nảy sinh vào từ cuối thế kỷ 19, với cuộc cách mạng kỹ nghệ với hố phân chia hai giai cấp tư bản và vô sản. Như chúng ta đã biết chủ nghĩa cộng sản chủ trương xóa bỏ quyền tư hữu, chuyển quyền sở hữu sang tay tập thể. Chính quan điểm đối lập về quyền tư hữu đã phát sinh hai chủ nghĩa tư bản và cộng sản. Dù sao chúng ta cũng đừng quên rằng trong vòng 100 năm qua cả hai chủ nghĩa đều có sự tiến triển; và Học thuyết Xã hội của Giáo hội cũng tiến triển. Chúng ta hãy lướt qua những giai đoạn chính.

1. Thông điệp Rerum Novarum (1891) bênh vực quyền tư hữu như là một quyền lợi tự nhiên của con người. Lao động là nguồn gốc của tư hữu trên những tài sản hưởng dụng cũng như trên những tài sản bền vững, nhờ đó con người có phương tiện bảo đảm cho tương lai bản thân cũng như của gia đình. Hậu nhiên, sự truất hữu quyền tư

hữu là một điều bất công (RN số 4-9). Cũng nên biết là đức Lêô bênh vực tư hữu như một quyền lợi tự nhiên của con người, chứ không đả động tới chế độ tư bản hay sự phân phối chênh lệch các tài nguyên.

2. Đức Piô XI trong thông điệp Quadragesimo Anno (1931) mở rộng ra đến các chiều kích khác nhau của tư hữu (số 46,48,49). Tất cả các tài sản đã được Thiên Chúa dành cho toàn thể nhân loại; do đó cần phải thiết lập một trật tự thế nào để đạt được mục tiêu đó. Mối liên hệ giữa con người với tài sản vừa có chức phận tư nhân vừa có chức phận xã hội. Vai trò của chính quyền là phải dung hợp hai chức phận đó để không rơi vào chủ nghĩa cá nhân hay chủ nghĩa tập thể. Thông điệp mở cửa cho quan điểm “công bằng xã hội” (justitia socialis) cũng như việc quốc hữu hóa vài thứ tài sản.

3. Trong những sứ điệp truyền thanh, đức Piô XII vẫn tiếp tục bảo vệ quyền tư hữu như cái gì thuộc về phẩm giá và tự do của con người cũng như là điều kiện bảo đảm cho gia đình. Tuy nhiên, quyền đó không có tính cách tuyệt đối. Dù sao xem ra đức Piô XII chỉ nhìn thấy quyền tư hữu của các cá nhân, nhưng chưa nhận ra vấn đề tư hữu của các công ty tư bản với khối lợi tức tích lũy kếch sù.

4. Chiều kích mới của vấn đề tư hữu được đức Gioan XXIII vạch ra trong thông điệp Mater et Magistra (số 104-106), mở đường cho Vatican II, thí dụ như chế độ an ninh xã hội được du nhập ở nhiều quốc gia; sự phân biệt giữa những nhà tư bản (cổ phần) và những cơ quan quyết định, hoặc giữa những chủ nhân và các chuyên gia trong các công ty. Nói khác đi, tư sản không chỉ hoàn toàn gắn liền với nhân phẩm mà còn kéo theo nhiều yếu tố khác nữa.

5. Sau công đồng, với thông điệp *Populorum Progressio* đức Phaolô VI mở rộng nhân giới hơn nữa trước sự chênh lệch giữa các dân tộc. Tư hữu không phải là cái gì cứng nhắc gắn liền với nhân phẩm, nhưng phải cần được lồng trong mục tiêu phổ quát của các tài sản được dành cho toàn thể nhân loại.

6. Từ khi chế độ cộng sản sụp đổ, nhân loại đứng trước một nguy cơ mới: tất cả dành cho nền kinh tế thị trường. Xem ra giá trị tối cao là tư bản, và con người lẫn lao động đều phải hy sinh cho thị trường. Thông điệp *Centesimus Annus* đã báo động nguy cơ đó.

Như thế, trải qua những biến chuyển xã hội trong một thế kỷ vừa qua, Học thuyết Xã hội về tư hữu cũng tiến triển với sự bổ túc của những chiều kích khác nhau của tư hữu. Chúng ta có thể tóm lại như sau.

II. NHỮNG CHIỀU KÍCH CỦA TƯ HỮU

Ta có thể nói tới hai chiều kích chính: chiều kích nhân bản và chiều kích xã hội.

A. Xét theo chiều kích nhân bản, tư hữu là một quyền lợi của con người. Chính nhờ quyền tư hữu mà con người phát triển phẩm giá của mình như là chủ thể tự do, chiếm giữ và sử dụng các đồ vật và tài sản (CA 43). Từ đó, ta thấy rằng nhân phẩm của con người bị thương tổn khi thiếu thốn những của cải tối thiểu nhất để sinh sống. Tuy nhiên, nhân phẩm của con người cũng bị thương tổn không kém khi con người chỉ biết chạy theo tài sản, tích lũy chúng, trở thành nô lệ cho chúng (CA 41; PP 19; SRS 28).

B. Chiều kích xã hội của tư hữu. Khi mới ra đời, Học thuyết Xã hội đã bênh vực quyền tư hữu như là một quyền tự nhiên, bất khả xâm phạm để đối lại với chủ thuyết cộng sản phế bỏ quyền này. Nhưng dần dần, với sự tiến triển của thời gian và của các khoa xã hội học, đạo lý về quyền tư hữu đã được bổ túc với chiều kích xã hội. Thông điệp *Quadragesimo Anno* (số 46), *Mater et Magistra* (số 19) đã ghi nhận điểm đó, và được Hiến chế “Vui mừng và Hy vọng” số 69 phát biểu như sau: “Thiên Chúa đã dành trái đất và tất cả các tài nguyên của nó cho hết mọi người và mọi dân sử dụng. Vì thế, các tài nguyên Chúa tạo dựng cần phải đến tay mọi người dưới sự hướng dẫn của công bằng và sự thắp bùng của bác ái. Dù các hình thức tư hữu có thể nào đi chăng nữa tùy theo sự thích ứng của những thể chế hợp pháp của các dân tộc vào những hoàn cảnh thay đổi, nhưng không bao giờ được làm mất đi việc dành các tài sản cho hết mọi người”. Thông điệp *Centesimus Annus* lặp lại điều đó ở số 31.

Chính vì chiều theo chiều kích xã hội của tài sản nên Học thuyết Xã hội cho phép sự truất hữu trong một vài trường hợp, thí dụ như những khu đất đai không cấy cấy trồng trọt hoặc những tài sản làm ngăn trở cho sự thịnh vượng chung (PP 24). Dĩ nhiên sự truất hữu (hay sung công) cũng phải tuân theo những quy tắc luân lý, thí dụ

như phải nhằm tới lợi ích quốc gia chứ không phải chỉ để thủ lợi cho một thiểu số nào. Mặt khác nếu trong quá khứ đã có lúc người ta chỉ biết hai giải pháp cực đoan giữa tư sản và sung công, nhưng ngày nay người ta thấy còn có nhiều giải pháp ở giữa hai thái cực ấy, nhất là một khi hai khái niệm Nhà Nước và Xã hội không còn gắn liền với nhau. (Sách GL 2402-2406).

III. NHỮNG KHÍA CẠNH MỚI CỦA TƯ HỮU

Trong những xã hội cổ truyền, vấn đề tư hữu chỉ giới hạn tới mảnh vườn, cái nhà, cái cày cái cuốc với cặp trâu bò. Nhưng trong những xã hội tân tiến kỹ nghệ hiện nay, quan niệm về tư hữu được nói rộng rất nhiều.

1. Sở hữu chủ của tài sản không nhất thiết là một cá nhân. Trong các nền kinh tế tư bản hiện nay, chủ nhân của những công ty xí nghiệp lớn là có thể là những nhóm tài phiệt nhưng cũng có thể là những nhóm cổ phần trong đó kể cả các công nhân cũng đóng góp.

2. Vấn đề giàu nghèo càng ngày càng mang tính chất quốc tế, đến nỗi thế giới chia thành hai khối Bắc (giàu) và Nam (nghèo), với những nhịp độ sản xuất khác nhau. Các nước nghèo sản xuất không đủ để trả tiền lãi chứ chưa nói chi tới việc hoàn lại vốn.

3. Bên cạnh khối tài sản vật chất, ngày nay người ta nói tới tư sản tinh thần (thí dụ chất xám): chính những đầu óc chuyên gia nhờ kiến thức hiểu biết và tài quán xuyến của họ, với những dự án và kế hoạch của họ, có thể ảnh hưởng đến cả chính sách kinh tế và phát triển của một quốc gia hay của toàn thể nhân loại.

4. Từ đó, các kế hoạch kinh tế không phải chỉ nhằm tăng gia những tài sản và dịch vụ vật chất, nhưng còn phải nhằm tới việc khuếch trương những tài sản tinh thần, tóm lại trong tiếng “văn hóa”.

5. Vấn đề phân phối đồng đều các tài nguyên trên thế giới cũng áp dụng vào các tài sản tinh thần. Vì vậy nó cũng bao gồm việc tạo điều kiện để các dân tộc nghèo cũng được chia sẻ vào những kho tàng kiến thức và kỹ thuật của nhân loại. Mặt khác, không thiếu những nước tuy nghèo về vật chất nhưng có một gia sản văn hóa tinh thần rất phong phú và họ cần phải giữ gìn và phát triển. Chính nhờ sự phát triển những giá trị tinh thần ấy họ sẽ không bị tha hóa khi chạy theo những tài sản vật chất và trở thành nô lệ của chúng.

KẾT LUẬN

Bên cạnh những nguyên tắc luân lý về tư hữu với những áp dụng vào trường hợp khác nhau, Học thuyết Xã hội của Giáo hội không quên nhắc nhở sự cần thiết phải hoán cải nội tâm như là điều kiện để thực hiện công bằng. Thêm vào danh sách của các nhân đức cổ truyền, Sách GL (số 1939-1942) đã thêm một nhân đức mới: **nhân đức liên đới** (*vertu de solidarité*), lấy từ thông điệp *Sollicitudo rei socialis* (số 40) ♦

BỐN NGUYÊN TẮC GIÁ TRỊ CỦA GIÁO HUẤN XÃ HỘI CÔNG GIÁO

◆ Luật sư ANDREW M. GREENWELL

Texas, Hoa Kỳ

Người Phật tử có tứ diệu đế và bát chánh đạo. Người Hồi giáo có năm cột trụ. Người Công giáo có Mười Điều răn, Bảy Bí tích, Thương Xúc Bảy Mối và Thương Linh hồn Bảy Mối, Bảy Nhân đức, Bảy On Đức Chúa Thánh Thần và Tứ Chung.

Giáo huấn Xã hội Công giáo có Bốn Nguyên tắc Thường hằng và Bốn Giá trị Căn bản.

Bốn Nguyên tắc Thường hằng của Giáo huấn Xã hội Công giáo là: (1) nguyên tắc phẩm giá con người; (2) nguyên tắc công ích; (3) nguyên tắc bổ trợ; và (4) nguyên tắc liên đới (Sách Tóm lược HTXHCG, 160). Những nguyên tắc này, được đức tin lẫn lý trí sử dụng, có giá trị thường hằng, phổ quát, cơ bản và được áp dụng rộng khắp. Chúng "liên quan đến xã hội trong toàn bộ các thực tại xã hội: từ những quan hệ gần gũi và trực tiếp đến những quan hệ được chi phối bởi chính trị, kinh tế và pháp luật hoặc những quan hệ giữa các cộng đồng và các tập thể, hoặc những quan hệ giữa các dân tộc và quốc gia". Chúng điều chỉnh các mối quan hệ giữa con người, giữa các dân tộc và giữa các quốc gia với nhau (Sách Tóm lược HTXHCG, 161).

Bốn Giá trị Căn bản là: (1) Chân lý, (2) Tự do, (3) Công lý, và (4) Tình yêu.

Bốn Nguyên tắc là công cụ để phê bình các quan hệ xã hội đang diễn ra, nhưng cũng còn có một chức năng xây dựng, ở chỗ các nguyên tắc "chỉ ra các lối đi khả dĩ xây dựng một đời sống xã hội tốt đẹp, chân chính và đổi mới". Chúng là các nguyên tắc giúp đào luyện, un đúc lương tâm, do đó chúng "có một ý nghĩa luân lý sâu xa" liên quan đến "các nền tảng tổ chức mang tính tối hậu của sinh hoạt xã hội" (Sách Tóm lược HTXHCG, 163). Bốn Nguyên tắc dùng để xác định tính chính thống (orthodoxy) và tính chính hành (orthopraxis), nghĩa là suy nghĩ đúng và hành động đúng, trong đời sống xã hội. Cuối cùng, chúng nằm ở tâm điểm của sự tự do đích thực.

Chúng tôi đã từng luận bàn về vấn đề **phẩm giá con người**, ở đây chỉ xin tóm lược ý niệm này. Tất cả mọi người đều được dựng nên theo hình ảnh của Thiên Chúa và giống Thiên Chúa, và mọi người đều được kêu gọi đến với Ôn Cứu chuộc qua vị Thiên Chúa đã mặc lấy bản tính nhân loại, đã sống giữa chúng ta như người trần thế, đã lập nên Giáo hội, đã chịu nạn chịu chết trên cây Thập tự và đã sống lại. Lời mời gọi này, kêu mời mọi người sống trong sự hiệp thông với Thiên Chúa, hướng đến nguồn gốc phẩm giá của con người: nhân vị của họ. Phẩm giá này của con người vượt trên mọi phẩm tính của con người về chủng tộc, văn hóa hoặc quốc tịch. Phẩm giá là một cái gì nội tại trong cả người nam (vir) lẫn người nữ (mulier): nói cách khác, toàn thể nhân loại. Đó không phải là vấn đề làm, mà là vấn đề là và như vậy, ngay cả những người phải chịu những khiếm khuyết về tâm thần hoặc thể chất cũng đều hưởng phẩm giá này. Bởi vì

tất cả chúng ta đều chia sẻ phẩm giá này, nên con người có một sự thống nhất và bình đẳng nào đó bắt nguồn từ phẩm giá được chia sẻ đó.

Nguyên tắc công ích là một hệ luận tất yếu rút ra từ phẩm giá bình đẳng của mọi người, nhận thức này đoàn kết mọi người lại. Nguyên tắc công ích "xuất phát từ phẩm giá, sự thống nhất và bình đẳng của tất cả mọi người" (Sách Tóm lược HTXHCG, 164). Nguyên tắc công ích có nghĩa là toàn bộ các điều kiện xã hội cho phép con người, với tính cách cá nhân và tập thể thuộc các loại hình, phát triển hoặc, theo kiểu người Mỹ thường nói, là được sống, được tự do và được theo đuổi hạnh phúc.

Có lẽ đây là vấn đề gây tranh cãi tại những nước tuyệt đối hóa nguyên tắc quyền tư hữu, nguyên tắc công ích là một sự giới hạn nội tại đối với quyền tư hữu, vì nguyên tắc công ích bao hàm nguyên tắc của cải là của chung cho mọi người hưởng dùng và quyền phổ quát được sử dụng của cải của trái đất (Sách Tóm lược HTXHCG, 171-72). Đến một mức độ nào đó, công ích khi liên quan đến các của cải của trái đất, có một sắc thái "ưu tiên chọn lựa người nghèo", nghĩa là các đối tượng thuộc diện ưu tiên là các người nghèo, người sống bên lề xã hội, người bị tước mất các quyền pháp lý của mình.

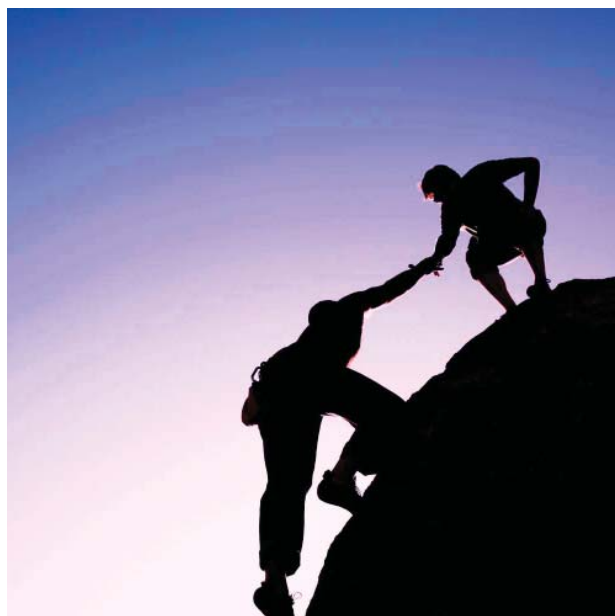
Nguyên tắc hỗ trợ là nguyên tắc lớn thứ ba của Giáo huấn Xã hội Công giáo. Con người và tất cả các mối quan hệ và hệ thống xã hội dân sự muôn màu muôn vẻ – gia đình, các nhóm và các hiệp hội thuộc đủ mọi loại hình mang tính kinh tế, xã hội, văn hóa, giải trí, nghề nghiệp, chính trị, và tôn giáo – đều có trước Nhà Nước. Do đó, những hình thái này phải được bảo vệ, khích lệ và tính độc lập tương đối của những hình thái này phải được tôn trọng. Quan hệ giữa các tổ chức cao hơn (như chính phủ trung ương) và các tổ chức thấp hơn (như chính quyền thành phố) phải là mối quan hệ hỗ trợ (bổ trợ) chứ cấp trên không được bao biện, can thiệp, làm thay hoặc phủ nhận cấp dưới.

Nguyên tắc lớn cuối cùng của Giáo huấn Xã hội Công giáo là **nguyên tắc liên đới**. Thuật ngữ liên đới nói lên tình trạng nhân loại phụ thuộc lẫn nhau. Liên đới là cảm thức "chúng ta đồng hành đồng thuyền" và là một nguyên tắc được tìm thấy ở các mức độ khác nhau của sự kết liên. Hôn nhân, gia đình, hàng xóm láng giềng, thôn xóm, phố phường, thị thành, tiểu bang, quốc gia, thế giới... đâu đấy đều có cảm thức về sự liên đới, sự cảm nhận "chúng ta đồng hành đồng thuyền".

Bốn Nguyên tắc của Giáo huấn Xã hội Công giáo và Bốn Giá trị Căn bản hài hòa, ăn khớp với nhau. Chúng tạo thành một quan hệ "hỗ tương, trong đó các giá trị xã hội là một sự diễn tả niềm tán thưởng được gán cho các khía cạnh cụ thể, ở chỗ các giá trị xã hội là một cách diễn tả sự quý trọng đối với các khía cạnh đặc biệt của một sự thiện luân lý mà các nguyên tắc này đang bồi đắp, với tư cách là một điểm tham chiếu nhằm tổ chức đúng đắn và hướng dẫn đời sống trong xã hội một cách trật tự" (Sách Tóm lược HTXHCG, 197). Tất cả mọi người, với tính cách cá nhân và xã hội, được mời gọi thực hành và bồi đắp các giá trị chân lý, tự do, công lý, và tình yêu.

Do đó, các quan hệ xã hội không được xây dựng trên sự giả trá, phải tôn trọng tự do, không được bắt công và cũng không được xúc phạm đến tình yêu ♦

♦ **ĐAN QUANG TÂM** chuyển ngữ

GIÁO HỘI PHÁP MUỐN HỌC THUYẾT XÃ HỘI CÔNG GIÁO ĐƯỢC PHỔ BIẾN RỘNG RÃI

Hội đồng Giám mục Pháp mong muốn Học thuyết Xã hội của Giáo Hội Công giáo (HTXH) được phổ biến rộng rãi, một trang web chính thức chuyên về HTXH được ra mắt ngày 8.3.2012 tại 58, đại lộ de Breteuil, 75007 Paris. Trang web này không chỉ dành riêng cho người Công giáo mà còn dành cho tất cả những ai quan tâm đến các vấn đề xã hội liên quan đến hạnh phúc của con người: kinh tế, chính trị, văn hóa, môi trường.v.v...

Trong lời mở đầu và cũng để giới thiệu trang web mới, Giám mục Bernard Podvin, phát ngôn viên HĐGM Pháp nói: "Trong hơn một thế kỷ, theo một thông cáo báo chí, các thông điệp xã hội lớn đã mang lại nhiều lợi ích cho nhiều Kitô hữu cam kết dẫn thân việc xã hội và số Kitô hữu dẫn thân ngày càng gia tăng mặc dù gặp những thách thức của nền công nghiệp hóa và toàn cầu hóa. Một trang web mới: www.doctrine-sociale-catholique.fr giúp hiểu được sự liên kết chặt chẽ di sản của các thông điệp này và giúp người Kitô hữu có tầm nhìn mới về các vấn đề xã hội lúc phải đối mặt với cuộc khủng hoảng."

Giám Mục Jean-Luc Brunin, giám mục giáo phận Le Havre, Chủ tịch Ủy ban "Gia đình và Xã hội" của HĐGM Pháp nêu vấn đề đưa Học thuyết Xã hội của Giáo Hội trong thời khủng hoảng làm sao cho phù hợp, Ngài nói: "Nỗ lực bối cảnh hóa tư tưởng của Giáo Hội trong các lãnh vực khác nhau của HTXH của Giáo Hội cũng liên quan đến lãnh vực học thuyết xã hội. Việc này không thể xử sự bằng cách lập lại những công thức đã được soạn thảo trong những bối cảnh cụ thể."

Cha Bertrand Hériard, dòng Tên, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu và Hành động xã hội (Ceras) lúc trình chiếu trang web này nói: "HTXH, đó là toàn bộ các bản văn đưa đến suy tư và thực hành. Cứu cánh của nó là hành động đúng đắn."

Cha Luc Dubrulle, giám đốc của Viện Nghiên cứu Tôn giáo tại Học viện Công giáo Paris gợi lên tính năng động của hình thức phổ biến HTXH này: "Thông điệp, học thuyết, tư tưởng xã hội, dấu hiệu của một tư tưởng sống".

Ông Gilles de Courtivron, Giám đốc điều hành của Hội Georges Hourdin, chia sẻ kinh nghiệm thực hành HTXH.

Trang web có nhiều công cụ hiểu biết

Ngoài cuốn Tóm Lược HTXH của Giáo Hội, được phổ biến vào năm 2004 bởi Hội đồng Công Lý và Hòa Bình của Tòa Thánh, từ nay (bạn đọc biết tiếng Pháp), có thể tham khảo trang web HTXH của Giáo Hội, được thực hiện bởi Trung Tâm Nghiên Cứu và Hành Động Xã Hội (Ceras), do các cha dòng Tên điều hành.

Trang web này tập hợp 21 bản văn của Huấn quyền, từ Thông điệp «Rerum Novarum» của Đức Lê-ô XIII cho đến «Caritas in Veritate» của Đức Bênêđictô XVI.

Trong suốt cuộc họp báo giới thiệu web chuyên về HTXH này, nhiều tham luận viên đã nhấn mạnh sự cần thiết phổ biến HTXCG trong một bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay.

Các chủ đề được bàn luận ở web này

Trang web HTXH của HĐGM Pháp đưa ra các chủ đề mà HTXH bàn đến: Văn hóa, nhân quyền, môi trường, doanh nghiệp tư bản, Nhà Nước pháp quyền, kinh nghiệm của các Kitô hữu, thẩm quyền quốc tế, công bằng xã hội, tính thể tục, chủ nghĩa tự do kinh tế, quyền tư hữu, các dấu chỉ của thời đại, lao động...

Các nguyên tắc

Các nguyên tắc của HTXH: công ích, bác ái, mục đích phổ quát của của cải, phẩm giá của nhân vị, công bằng, chọn lựa ưu tiên đối với người nghèo, liên đới, bổ trợ (phụ đới).

Trang web này phát xuất từ Trung tâm Nghiên cứu và Hành động xã hội của các tu sĩ dòng Tên gọi tắt là Ceras (l'Action Populaire, thành lập 1903)

Các cha dòng Tên hiện vẫn được HĐGM Pháp ủy thác điều hành, các vị chính như sau: Bertrand Hériard-Dubreuil-dòng Tên (giám đốc), Sylvie Calandreau (phụ tá giám đốc), Jean Merckaert (chủ bút), Aurore Chaillou (tổng thư ký), Bertrand Cassaigne-dòng Tên (biên tập viên), Christian Mellon-dòng Tên (chịu trách nhiệm các trung tâm đào tạo Hành động xã hội), Gaël Giraud-dòng Tên (kinh tế gia, nhà nghiên cứu, biên tập viên) và nhiều tác giả nổi tiếng khác.v.v...

Lời cảm ơn

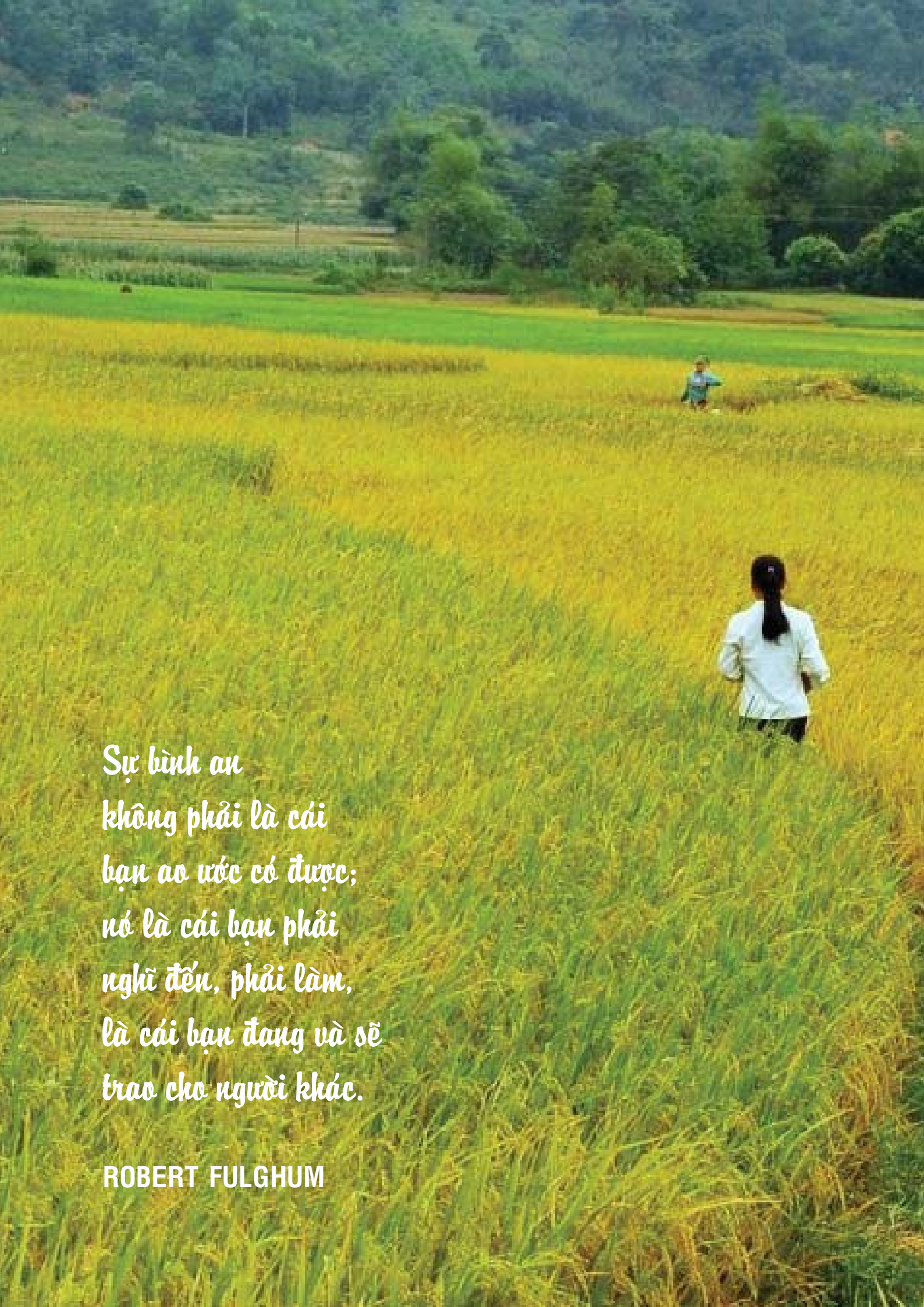
Khi giới thiệu với bạn đọc hiểu biết tiếng Pháp một website rất hữu ích về HTXHCG (còn nhiều website bằng tiếng Pháp và tiếng Anh khác có liên quan đến HTXHCG chúng tôi sẽ lần lượt giới thiệu) chúng tôi không thể không nhắc đến dịch giả Mai Khôi (hiện ở Pháp) đã không tiếc thời giờ giúp chuyển ngữ các bài viết ở trang web này sang tiếng Việt để phổ biến với bạn đọc qua Tập san Phổ biến GHXH của Ban Công lý & Hòa bình thuộc Tgp.Saigon. Qua email Truyền thông GHXHCG, chúng tôi đã nhận được ba bản dịch của ông liên quan đến các Nguyên tắc căn bản HTXH. Tập san số 3 này chỉ trình bày khái quát về bốn nguyên tắc. Ngoài nguyên tắc Phẩm giá con người, ba nguyên tắc: Công ích, Bổ trợ, Liên đới, chúng tôi sẽ lần lượt đưa các bài dịch chuyên sâu cũng như các bản dịch khác từ nguồn www.doctrine-sociale-catholique.fr của ông.

Một lần nữa, chúng tôi chân thành cảm ơn sự cộng tác của ông, và khi giới thiệu các website về HTXHCG Anh và Pháp, chúng tôi cũng mong đón nhận nhiều bản dịch của các linh mục, tu sĩ, giáo dân quan tâm đến việc phổ biến HTXHCG.

Mong thay.

BBT Tập san Phổ biến GHXH

*Sự bình an
không phải là cái
bạn ao ước có được;
nó là cái bạn phải
nghĩ đến, phải làm,
là cái bạn đang và sẽ
trao cho người khác.*

ROBERT FULGHUM

Như chúng ta đều biết công ích là thiện ích chung cho nhiều người. Sách Tóm lược Học thuyết Xã hội của Giáo hội Công giáo số 164 (Tóm lược HTXHCG) viết: “Công ích là toàn bộ những điều kiện xã hội cho phép con người, tập thể hay cá nhân đạt tới sự phát triển một cách đầy đủ và dễ dàng hơn”.

“Công ích không chỉ đơn giản là tổng số các thiện ích riêng của mỗi người trong một thực thể xã hội. Dù là thuộc về mọi người hoặc mỗi người, công ích vẫn là và mãi mãi là ích lợi chung vì nó không thể phân chia được và vì cùng chung như thể người ta mới có thể có được nó, mới phát triển và bảo vệ được hiệu quả của nó, với tầm nhìn hướng về tương lai.”

PHƯƠNG TIỆN CÔNG CỘNG VÀ DI TÍCH LỊCH SỬ

Như vậy điều gì dù thuộc cá nhân mà có ích lợi chung đều phải coi là công ích. Từ con đường làng đến cái cầu tre, cái đình làng hay cây đa nơi khách bộ hành nghỉ chân tránh nắng giữa trưa hè, đều thuộc về công ích phải được bảo tồn, tôn tạo.

áp dụng NGUYÊN TẮC CÔNG ÍCH trong đời sống

◆ GIANG SƠN

thiệt hại cho đường sắt và gây thương tích cho khách đi tàu, vì chúng biết tàu không thể dừng lại ngay để bắt chúng, giao nộp cho cảnh sát. Tình hình này khiến ngành đường sắt phải dùng lưới sắt bịt kín các cửa sổ và khoảng giữa các toa xe. Rõ ràng bọn trẻ con ấy không được giáo dục tôn trọng giữ gìn công ích. Chúng phá hoại công ích.

Ngành du lịch thì có các di tích lịch sử, các cảnh quan, những vườn cây cảnh, những thác nước, những động thạch nhũ. Những lần đi lên Đà-Lạt, hẳn du khách nào trước đây đã từng nghe nói thác Cam Ly hoặc Thung Lũng Tình Yêu, ngày nay phải thất vọng vì tình trạng xuống cấp của hai nơi ấy: cây rừng bị phá hoặc nước bị ô nhiễm. Dĩ nhiên trong quá trình phát triển có những di tích hoặc phong cảnh khác được tô điểm nâng cấp, nhưng đừng quên bảo tồn những danh lam thắng cảnh đã nổi tiếng, đã là niềm tự hào cho một địa phương và có lợi cho ngành du lịch của địa phương ấy.

Nói về sự ô nhiễm, chúng ta nghĩ đến tình trạng ô nhiễm của môi trường hiện nay, như ô nhiễm không khí do khí thải công nghiệp, ô nhiễm nước từ các nhà máy hóa chất, hoặc nhà máy chế biến thực phẩm, rồi gần đây các loại thịt và rau quả dùng các hóa chất tăng trọng,

Tôi nhớ hồi còn đi xe lửa nhiều từ Sài-gòn ra Phan Thiết về thăm giáo xứ Thanh Hải, tôi thấy đường sắt là một công ích. Dù trước đây cơ quan chủ quản của nó là ai. Rồi đến khi xảy ra sự cố trẻ con ném đá vào tàu hỏa, gây

hoặc tăng sản lượng làm hại đến sức khỏe cộng đồng. Điều đáng buồn là có nhiều người Công giáo đã tham gia vào quá trình làm ô nhiễm môi trường và làm tổn hại công ích, chỉ vì chạy theo lợi nhuận. Để công ích được giữ gìn tốt và thăng tiến, có lẽ phải luôn nhớ đến lời dạy của Chúa: “Chớ làm cho người khác điều gì chúng ta không muốn người khác làm cho mình.” Trong một cơ cấu tội lỗi, lời Chúa là một bài học khẩn thiết và rất thời sự.

Ông Nguyễn Văn Tổng (bìa phải) và hành trình 19 năm “đam mê” xây cầu giúp đời. Ảnh trái: một trong 250 cây cầu từ thiện mà ông hoàn thành tại một vùng quê nghèo - SGGP

CÁC GIÁ TRỊ VĂN HÓA VÀ TINH THẦN

Những di tích lịch sử phục vụ công ích, ở một trình độ tinh thần cao hơn chúng ta có những tác phẩm nghệ thuật của cá nhân. Một bức tượng, một bức tranh trong viện bảo tàng trước khi trở thành công ích nó là sở hữu của một tài năng. Thường thì sau một số năm một tác phẩm cá nhân có thể trở thành tài sản chung của xã hội, ví dụ như Truyện Kiều của cụ Nguyễn Du hay thơ văn của Hàn Mặc Tử, các phát minh trong công nghệ và kỹ thuật cũng thế. Đó là lý do các nước kém phát triển có quyền đòi được chuyển giao công nghệ. Vừa qua Brasil đã sản xuất thuốc chống HIV theo công nghệ nước ngoài, nhưng từ chối trả tiền bản quyền sáng chế, để phục vụ cho bệnh nhân nghèo với giá rẻ.

Bên trong và bên trên các giá trị văn hóa và tinh thần, Ki-tô hữu chúng ta còn có những giá trị của đức tin, là kho tàng công ích mà chúng ta muốn chia sẻ cho mọi người được thụ hưởng. Trong Phúc Âm, khi rao giảng Nước Trời và ơn cứu chuộc, Chúa Giê-su đã làm phép lạ chữa lành cho nhiều bệnh nhân nan y nghèo khổ. *Chúa cũng đã hóa bánh ra nhiều từ hai con cá và năm cái bánh để nuôi sống 5000 người mà vẫn còn thừa khi mọi người đã ăn no.* Đặc biệt là ơn cứu chuộc của Chúa, mang lại ơn ích phần hồn (và cả phần xác) cho nhiều người qua các thế kỷ. Thật vậy Chúa Giê-su Ki-tô và Thánh Linh đã đến, làm thay đổi bộ mặt địa cầu với vô vàn ơn ích.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, tinh thần công ích cũng phải trở thành tinh thần chung cho toàn nhân loại. Chính trong tinh thần ấy, Giáo hội đề nghị sự chia sẻ thông tin cho mọi tầng lớp và mọi quốc gia, hoặc áp dụng những tiến bộ khoa học và kỹ thuật, để phục vụ cho toàn nhân loại trong tất cả các quốc gia. Giáo hội cũng đòi hỏi quyền tự do tôn giáo cho hết mọi người như một giá trị cao quý nhất của con người.

VIỆC GIÁO DỤC PHỤC VỤ CÔNG ÍCH

Do văn hóa nông nghiệp với ruộng đất bị phân chia manh mún, dân tộc Việt Nam thường có đầu óc địa phương cục bộ. Trong nghề nghiệp thường có tình trạng giấu nghề để giữ thế độc quyền. Điều này hạn chế sự đóng góp và thụ hưởng công ích của nhiều người. Mọi người vì mình thì hể hả thích thú, mình vì mọi người thì thoái thác tránh né đổ vấy cho người khác. Cái tư tưởng “sống chết mặc bay, tiền thầy bỏ túi” khiến người ta chú ý đến tư lợi hơn là công ích. Đó là thái độ thờ ơ đối với công ích, biến công ích phần nào thành sự tị nạn không thù lao, như người ta thường nói: “Ăn cơm nhà vác gà voi” hoặc “Cha chung không ai khóc”.

Thế nhưng theo nguyên tắc liên đới, quan điểm về mục tiêu phổ quát của tài sản mà Giáo hội cổ vũ, cũng như việc ưu tiên phục vụ người nghèo cùng với tinh thần vị tha bác ái, buộc Ki-tô hữu phải xét lại thái độ của mình trước công ích. Như Chúa đã dạy, “nếu người ta bắt anh em đi một dặm đường, anh em hãy đi hai dặm”. Vì thế phải làm thế nào để công ích trở thành môi trường thể hiện đức tin và đức ái và lòng trông cậy của chúng ta ♦

Áp dụng

NGUYÊN TẮC BỔ TRỢ

trong lĩnh vực giáo dục

◆ CÁT NGUYÊN

Tất cả giáo viên được học lớp tập huấn “Dạy học theo dự án - PBA, Intel Teach Elements” do Trung tâm Thông tin và Chương trình giáo dục (Sở GD-ĐT TP.HCM) tổ chức đều có chung một cảm nhận là đã học được một phương pháp dạy tiên tiến, mới mẻ.

Dạy học theo dự án - đó là cách dạy: lấy hoạt động của người học làm trung tâm. Suốt quá trình giảng dạy, người thầy phải hướng cho được học sinh đến mục tiêu, nội dung của bài học nhưng gắn liền với thực tế. Với phương pháp dạy học này, buộc **người học phải tự mình nghiên cứu, tự giải quyết các vấn đề** để lĩnh hội được các kiến thức và cho ra những kết quả thực tế. Do đó, dạy học theo dự án thực sự là phương pháp dạy rất linh hoạt, hấp dẫn học sinh. Nó kích thích được sự mong muốn học tập và tự tìm hiểu kiến thức của học sinh. Cách dạy này gắn liền với thực tế và đây cũng chính là mong muốn của đội ngũ thầy cô giáo, của ngành GD-ĐT trong giai đoạn hiện nay.

Ngoài ra, dạy học theo dự án còn rèn cho người học các kĩ năng cần thiết của thế kỉ 21 (kĩ năng thế kỉ 21) như kĩ năng học tập và đổi mới, kĩ năng thông tin - truyền thông - công nghệ, kĩ năng đời sống và nghề nghiệp, kĩ năng giao tiếp và cộng tác... Đây là những kĩ năng hết sức cần thiết để học sinh Việt Nam có thể dễ dàng hòa nhập với học sinh quốc tế khi học tập, sinh hoạt cùng nhau. Trong dạy học theo dự án, **giáo viên chỉ là hướng dẫn viên** và tham vấn khi cần để **học sinh phát huy hết khả năng học tập và sáng tạo** cũng như **xử lý các tình huống** nảy sinh trong quá trình học tập. Xây dựng bộ câu hỏi định hướng chặt chẽ, khoa học là sự đầu tư cao của người thầy trong phương pháp dạy học theo dự án.”

Nhà giáo Lê Phương Trí, sau khi dự lớp Intel Teach Elements 5, đã chia sẻ cảm nhận trong bài báo

“Trần trở với phương pháp dạy học theo dự án” như trên.¹

Phương pháp dạy học theo dự án được công ty Intel triển khai trong gói hỗ trợ giáo dục ở nhiều nước, trên khắp thế giới. Một trong các giáo viên quốc tế sau khi tham gia cũng đã chia sẻ:

“Khi dự án bắt đầu, tôi phải “phân thân” ra để hỗ trợ rất nhiều hoạt động diễn ra cùng một lúc. Các buổi học dự án mệt hơn nhiều so với các buổi học chỉ sử dụng giấy và bút. Nhưng **các em đã tham gia một cách say mê và đầy trách nhiệm. Điều đó cũng đáng so với công sức bỏ ra**”, Lisa-Helen Shapiro, giáo viên lớp 1.²

Nếu là một giáo viên Công giáo, ngoài những lợi ích cho học sinh được trình bày ở trên, có thể là động cơ, nguồn lực để người thầy, người cô nỗ lực, một giáo viên Công giáo có thể tìm thấy thêm sức mạnh, động lực từ Giáo huấn Xã hội Công giáo, để dẫn thân trong nghề nghiệp của mình.

Đó là hướng dẫn về nguyên tắc Bổ trợ, trình bày trong quyền “Tóm lược Học thuyết Xã hội của Giáo hội Công giáo”.

“Bổ trợ là một trong những định hướng bền vững và đặc thù nhất của HTXHCG, và đã có mặt trong học thuyết ấy ngay từ văn kiện xã hội quan trọng đầu tiên.” (trang 145)

Nội dung nguyên tắc bổ trợ có thể mô tả cụ thể như sau: **“Thật là sai lầm trầm trọng khi rút khỏi tay các cá nhân những gì họ có thể làm được dựa vào sáng kiến và sự chuyên**

cần của mình để trao cho cộng đồng” (trang 146). Vì việc cá nhân bị cướp mất quyền làm những gì họ có thể làm được, để giao cho các tổ chức cấp cao hơn, thì điều đó đồng nghĩa với **“phẩm giá và vị trí căn bản của họ bị phủ nhận”** (trang 146)

Trong phạm vi một lớp học có thể hiểu giáo huấn nói rằng: “Thật là sai lầm trầm trọng khi rút khỏi tay học sinh những gì họ có thể làm được, dựa vào sáng kiến và sự chuyên cần, để trao cho tập thể giáo viên”.

Như vậy, theo Giáo huấn Xã hội Công giáo, một nhà giáo Công giáo áp dụng phương

Học sinh đi phỏng vấn nhân vật các em chọn để làm phóng sự.

Giáo viên vẫn còn băn khoăn với phương pháp dạy theo dự án. Ảnh minh họa: V.L

pháp dạy học như phương pháp dạy học theo dự án, là thể hiện sự tôn trọng phẩm giá của người học, và hoàn thành trách nhiệm của một Kitô hữu. Nói cách khác, khi nỗ lực làm được như thế, người thầy Công giáo đã sống đức tin của mình trong nghề nghiệp.

Tuy nhiên, ngoài những khó khăn thuộc phạm vi cá nhân, câu chuyện của nhà giáo Lê Phương Trí còn đề cập đến những cản trở, xuất phát từ góc độ cao hơn, đối với người thầy tại Việt Nam:

“Thế nhưng, càng nhận thấy cách dạy theo dự án hay bao nhiêu thì các giáo viên học phương pháp này **càng trăn trở bấy nhiêu**, bởi **khó thực hiện** phương pháp dạy học theo dự án trong thực tế. **Vi chương trình học hiện nay dạy theo bài, theo tiết, theo môn hết sức cụ thể trong báo giảng**. Trong khi đó, dạy học theo dự án là dạy kiến thức theo hướng mở rộng bao gồm nhiều kiến

thức của nhiều phần, thậm chí của nhiều môn và thời gian dạy một dự án ít nhất là hai tuần, bởi dạy theo dự án phải theo một quy trình chặt chẽ:

- Triển khai dự án,
- Các nhóm phân công công việc,
- Tiến hành thực hiện,
- Báo cáo tiến độ,
- Hoàn thành sản phẩm,
- Nhận phản hồi,
- Điều chỉnh sản phẩm,
- Tổng kết dự án

Với phân phối chương trình theo bài, theo tiết khoảng 45 phút thì sẽ dạy thế nào?”

Và giải pháp được đề nghị: **“Để giáo viên đổi mới phương pháp triệt để, sáng tạo trong giảng dạy, thì trước tiên phải đổi mới nội dung, phân phối chương trình học sao cho khoa học, hiện đại.”**

Đối chiếu với nguyên tắc hỗ trợ, vấn đề thiết kế chương trình thuộc trách nhiệm các nhà quản lý cấp quốc gia.

Khi việc thiết kế chương trình còn lấy đi của tập thể giáo viên cơ hội thể hiện tính sáng tạo, thông qua những quy định quá chi tiết, tức các nhà quản lý đã làm thay cấp dưới là tập thể giáo viên một phần công việc lẽ ra của họ. Ở đây nguyên tắc hỗ trợ bị vi phạm, mà khi nguyên tắc bị vi phạm hậu quả sẽ phát sinh, đó là sự gây cản trở cho việc thực hiện phương pháp dạy học mà ai cũng công nhận có rất nhiều ưu điểm! ♦

¹ <http://giaoduc.edu.vn/news/nhip-cau-su-pham-758/tran-tro-voi-phuong-phap-day-hoc-theo-du-an-175355.aspx>

² <http://www.intel.com/cd/corporate/education/apac/vie/resources/dep/336645.htm>

Liên đới là con đường để đi đến sự hiệp nhất

◆ HTP

Khi sinh ra trong thế giới này chúng ta không mang theo điều gì và khi ra đi chúng ta cũng không mang theo gì cả. Như vậy có phải là những gì chúng ta sử dụng, thừa hưởng hay nhận được là tự nhiên mà có, từ đâu đến hay tự sức của chúng ta. Sống chung trong một thế giới, chúng ta cùng chia sẻ với nhau tất cả những điều kiện tự nhiên, tài nguyên như nước, không khí... và cùng có trách nhiệm để bảo vệ, giữ gìn, phát triển trong việc cộng tác vào chương trình sáng tạo của Thiên Chúa. Điều đó cho thấy chúng ta có sự liên đới với nhau từ nơi sinh sống đến việc phân chia của cải.

Trong sách Giáo lý Hội thánh Công giáo (GLHTCG) cũng đề cập điều này khi nói đến mối dây liên kết giữa con người với nhau: "Tất cả các thụ tạo liên đới với nhau, vì xuất phát từ một Đấng sáng tạo, và vì tất cả đều được sắp xếp để làm vinh danh Thiên Chúa" (GLHTCG số 344). Sự liên đới giữa con người không chỉ từ điểm xuất phát nhưng còn có sự mở rộng, liên đới trong chính cuộc sống bằng những hành động đóng góp cho sự phát triển chung, cũng như chia sẻ về tinh thần và vật chất với mọi người, dẫn thân phục vụ cho công ích. Thế giới ngày nay vẫn còn những kì thị, phân biệt, nạn đói, thiên tai, thất nghiệp,... do đó, việc liên đới sẽ làm giảm đi những nguy cơ chia rẽ, bất đồng giữa các quốc gia, dân tộc: "Luật liên đới và bác ái này đảm bảo rằng mọi người thực sự đều là anh em, cho dù có nhiều khác biệt phong phú giữa các cá nhân, các nền văn hóa, dân tộc" (GLHTCG số 361). Tinh liên đới có thể bắt đầu từ trong mỗi gia đình, vì gia đình chính là môi trường đầu tiên để chuẩn bị cho con người sống tình liên đới và nhận các trách nhiệm trong cộng đồng. Sự liên đới này hướng tới sự công bằng để đảm bảo cho những nhu cầu cần thiết của con người, cũng như sự bình đẳng, liên đới giữa các quốc gia "Sự liên đới làm nổi bật một cách đặc biệt bản tính xã hội nội tại của con người, sự bình đẳng của mọi người về phẩm giá và quyền lợi, cũng như con đường chung cho các cá nhân và các dân

tộc tiến tới sự thống nhất với một ý thức ngày càng cao hơn" (GHXHCG số 192). Sự liên đới cũng mang tính lệ thuộc và trách nhiệm lẫn nhau thể hiện qua việc buôn bán, trao đổi nhằm đáp ứng cho những nhu cầu của cuộc sống. Hơn nữa, vì liên đới là một đức tính luân lí nên cần phải có sự dẫn thân để lo cho công ích, lợi ích của mọi người trong đó có cả những người nghèo khổ, bần cùng. Chúng ta có thể thấy rõ hơn nhu cầu cần thiết nơi những người sống quanh mình hay những nạn nhân của các thiên tai, động đất, sóng thần... Liên đới làm cho khoảng cách giữa con người được nối lại, hướng tới sự phát triển chung: "Nguyên tắc liên đới đòi hỏi con người hôm nay phải ngày càng nhận thức rõ hơn rằng họ chính là người mắc nợ xã hội mà trong đó họ là thành viên" (GHXHCG số 195). Chúng ta vẫn thường cầu nguyện: "Xin Cha cho chúng con hôm nay lương thực hằng ngày", chúng tỏ chúng ta đều quy hướng về Thiên Chúa và xác tín rằng mọi người đều là anh em. Khi nhận biết nhu cầu cho cuộc sống của mình, chúng ta mong muốn có được lương thực hằng ngày cho chính mình và cho mọi người. Vì "xin Cha cho chúng con" nên chúng ta không thể làm ngơ hay dửng dưng trước những hoàn cảnh nghèo đói, điều đó đòi hỏi một sự dẫn thân, chia sẻ vì lợi ích của tha nhân. Hội Thánh vẫn luôn yêu thương, quan tâm đến người nghèo qua việc kêu gọi bố thí, chăm lo cho những người bệnh tật, những người có hoàn cảnh thiếu may mắn. Sách GLHTCG nói đến điều này khi nhấn mạnh: "Tình yêu đối với kẻ nghèo không thể đi đôi với lòng ham muốn giàu sang quá độ cũng như sử dụng của cải quá ích kỉ" (GLHTCG số 2445). Thánh Gioan Kim Khẩu cũng nhắc lại trách nhiệm này với lời khẩn thiết: "Không cho kẻ nghèo được chia sẻ của cải thuộc về họ là ăn cắp, là cướp lấy mạng sống của họ. Của cải chúng ta đang nắm giữ, không phải là của chúng ta, nhưng là của họ" (LAZ 1,6). "Phải thỏa mãn những đòi hỏi công bình trước đã, kéo những tặng phẩm đem cho tương là vì bác ái, mà thật ra là vì đức công bằng phải đền trả" (GLHTCG số 2446). Thế giới ngày nay, để có được hòa bình, bình đẳng giữa con người với nhau hay phẩm giá và quyền lợi của con người được đảm bảo thì cần có sự liên đới. Hình ảnh Mẹ Têrêsa Calcutta là một nhân chứng sống động về tình liên đới, mang lại hi vọng, xoa dịu nỗi đau, kiến tạo sự hiệp nhất.

Giáo Hội dùng GHXHCG giúp con người ý thức về sự liên đới giữa con người trong xã hội, hướng tới sự phát triển chung giúp con người thăng tiến cuộc sống của bản thân, cũng như nâng cao phẩm giá và lợi ích của tha nhân ◆

Đố bạn:

Có bao nhiêu mối dây vây quanh bạn suốt một đời?

Thưa có 5 mối
dây:

1. Dây GIA ĐÌNH:

Dù là em bé sinh từ ống nghiệm, bé cũng có sợi dây với mẹ là người sẽ nuôi bé sau khi bé rời bảo sanh viện để về nhà.

Thế còn bé mồ côi, sống trong cô nhi viện? Mẹ bé bây giờ là soeur, là cô bảo mẫu, và sau này là bố mẹ nuôi...

Cả hai em bé này, lớn lên sẽ có gia đình.

2. Dây QUỐC GIA:

Tổ tiên ta từng viết tuyên ngôn độc lập "Sông núi nước Nam, vua Nam ở. Cớ sao lũ giặc sang xâm phạm. Chúng bay sẽ bị đánh tơi bời"

3. Dây VĂN HÓA:

"Tôi yêu tiếng nước tôi, từ khi mới ra đời người ơi, mẹ hiền ru những câu xa vời..." (Phạm Duy)

4. Dây CHỦNG TỘC:

"Chúng tộc là tập đoàn người cùng nguồn gốc, có cấu tạo thân thể, màu da, ngôn ngữ, phong tục giống nhau" (Từ điển từ và ngữ Việt Nam)

5. Dây PHÁI TÍNH: "Đặc điểm về cấu tạo hoặc về tâm lý khiến cho nam và nữ khác nhau" (Từ điển từ và ngữ Việt Nam)

Thưa bạn, chúng ta đã dính bén 5 dây liên đới, chúng nối kết làm nên tâm hồn chúng ta, chúng hóa thân thành di sản, thành kế ước tự nhiên, thành 5 mối bó và buộc chúng ta thành bó, thành nhóm, thành bộ lạc, thành dân vùng này miền nọ, thành dân nước này nước kia, thành phái nam phái nữ, thế rồi 5 dây khiến chúng ta thành tương thân tương

◆ TRẦN AN BÌNH

ái, thành đồng minh hội, tương tế hội, hội ái hữu, câu lạc bộ, hiệp hội, đoàn thể, đảng phái, phong trào...

Rồi sẽ có một ngày, bạn đâm ra thương gia đình, thương nhóm, thương thành phố mình, thương quê mình, thương "tiếng nước tôi", thương Hội Thánh... Rồi bạn dám ĐẢM NHẬN TRÁCH NHIỆM chăm lo cho gia đình, cho nhóm, cho nước, cho Hội Thánh, cho vùng miền.

Bạn sẽ cảnh giác, coi chừng, tránh để xảy ra xung đột giữa các gia đình, nhóm, vùng miền, dân tộc, quốc gia.

Cũng có khi cuộc đời đưa đẩy bạn phải rời nhóm, rời vùng miền, rời đất nước "bước đi một bước giầy giầy lại dừng", thậm chí có khi bạn phải đổi ngôn ngữ, đổi đất nước. Đau lòng lắm đấy, nhưng mặt khác, tình cảnh ấy mở ra chân trời mới, những dây mới, những liên đới mới, những lệ thuộc mới, những không gian mới.

Thế Chúa Giêsu của chúng ta có liên đới với "cõi người ta" không? Thưa có. "Ngôi Lời Nhập Thể đã muốn đích thân chia sẻ tình LIÊN ĐỐI với nhân loại (Hiến chế Vui Mừng và Hy Vọng, 32). Ngài là Thiên Chúa ở với chúng ta, liên đới sâu tới nỗi chết trên thập giá.

Thế Hội Thánh có liên đới với "cõi người ta"? Thưa có. "Không có gì thật sự của con người mà lại không gieo âm hưởng trong lòng các môn đệ của Chúa Ki-tô" (Hiến chế Vui Mừng và Hy Vọng, 1).

Thế nhóm Giáo huấn Xã hội Công giáo chúng ta có liên đới với "cõi người ta" không nhỉ? Kiểu liên đới nào vào lúc này và ở đây? ◆

Mẹ trách: Con sống vô nguyên tắc !

Tôi phải đi tìm nguyên tắc thôi

◆ HOÀNG MAI

Bố mẹ Việt Nam thương con, muốn dạy con những nguyên tắc sống ở đời. Con không nghe, bố mẹ mắng cho một trận nhớ đời: "Cá không ăn muối cá ươn".

Người Hy Lạp dạy con: "Mọi người đều có PHẨM GIÁ", "Thà chịu chết hơn là phản bội SỰ THẬT", "Thà chịu đựng BẤT CÔNG hơn là phạm bất công".

Người La Tinh dạy con: "Mọi nhóm người, dù thành viên xuất thân từ đâu đều có thể và phải trở thành một CỘNG ĐỒNG cùng số phận".

Các nhà hiền triết phương Đông xưa quan niệm: "Con người là một TIỂU VŨ TRỤ" (Nhân thân tiểu thiên địa).

Tôi là người tin Chúa. Tôi đọc Kinh Thánh để tìm những lời dạy của Chúa mà tôi cũng coi là nguyên tắc, là khuôn vàng thước ngọc, là kim chỉ nam, là nguyên lý đệ nhất, là hạt giống chân lý, là tiêu chuẩn số một, là "thần học luân lý" cho đời tôi.

Vì nguyên tắc có tính phổ quát cho mọi thời đại, mọi nơi mọi lúc, mọi người, nên tôi có thể sống các lời dạy Hy Lạp và La Tinh, nhất là nguyên tắc "mọi người đều có phẩm giá".

Bây giờ chúng ta đọc trong Từ điển Luân lý Công giáo, trang 457-458 để xem Jean-Louis Brugues, thần học gia người Pháp, đã đi tìm các nguyên tắc đó trong KINH THÁNH và đã tìm 9 nguyên tắc sau đây:

1. Mọi người được tạo dựng theo hình ảnh Chúa (St 1,27)
2. Yêu tha nhân như yêu mình (Mc 12,30)
3. Muốn người ta làm gì cho mình thì cũng làm cho người ta như vậy (Lc 6,31)
4. Tha thứ các xúc phạm (Lc 17,3-4)
5. Yêu kẻ thù (Mt 5,44)
6. Từ bỏ để theo Đức Ki-tô (Mt 10,37-39)
7. Bắt chước sự hoàn thiện của Chúa Cha (Mt 5,48)
8. Không thể vừa làm tôi Thiên Chúa vừa làm tôi tiền bạc được (Mt 6, 24)
9. Tôn trọng quyền bính dân sự (Rm 12,1-2)

Hết Hy Lạp, đến Kinh Thánh, nay chúng ta giờ sách Tóm lược Học thuyết Xã hội của Giáo hội Công giáo để đếm xem có bao nhiêu lần đề cập đến từ "nguyên tắc". Xin thưa 100 lần. Nào là nguyên tắc tự do tôn giáo, nguyên tắc bất di dịch của luật tự nhiên, nguyên tắc sử dụng của cải một cách phổ quát, nguyên tắc lao động là nguyên nhân tác thành số một, nguyên tắc không tuân thủ khi nhà cầm quyền đi ngược lại luật tự nhiên và các nguyên tắc của luật, nguyên tắc quốc gia cai trị theo luật pháp, nguyên tắc không lấy chiến tranh làm phương thế giải quyết các tranh chấp, nguyên tắc về sử dụng và bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, nguyên tắc dự phòng, nguyên tắc nhân đạo, nguyên tắc vũ trang vừa đủ, nguyên tắc giải thích thực tại xã hội bằng Tin Mừng, nguyên tắc lấy con người làm trung tâm, nguyên tắc của Huấn Quyền...

Như thế, nguyên tắc diễn tả sự thật về con người, về những mối quan hệ xã hội, dân tộc, quốc gia, nhân loại. Nhờ nguyên tắc mà tôi biết suy tư, phân biệt, định hướng để sống "sao được cho ra cái giống người" (Trần Tế Xương). Đức Phaolô VI nói "Tôi phải là NGƯỜI HON". Thánh Grêgôriô thì bảo là "con người phải sinh ra chính mình, là cha của chính mình."

Có quyển kỳ thư, có cẩm nang nào giúp tôi đạt được mục tiêu nói trên? Thì đây "Mục tiêu trước mắt của Học thuyết Xã hội của Giáo hội Công giáo là đề nghị những NGUYÊN TẮC và GIÁ TRỊ có thể duy trì một xã hội xứng đáng với con người. Trong số những nguyên tắc ấy, nguyên tắc liên đới bao gồm tất cả mọi nguyên tắc khác một cách chắc chắn. Nguyên tắc này tượng trưng cho một trong những nguyên tắc căn bản của quan điểm Kitô giáo về tổ chức xã hội và chính trị" (Sách Tóm lược HTXHCG, 580).

Mẹ ơi, con đang tìm ra nguyên tắc và hứa sẽ sống theo nguyên tắc.

Mẹ Giáo hội ơi, xin cảm ơn vì đã soạn thảo cẩm nang để chỉ giáo con ◆

Người tín hữu ấy “lặng lẽ hành hương” ở miền bệnh viện, miền trại phong, miền HIV.

Tôi “xúi” người ấy tham gia nhóm đạo để chia sẻ ân phúc cho nhóm. Ngược lại, chị ấy sẽ có thêm “vây cánh” khi đi phục vụ các miền.

Kết quả: Lắc đầu nguây nguẩy! Chị bảo: “Vào nhóm chỉ tổ sinh cãi nhau, sinh hiểu lầm, sinh kiêu ngạo”. “Có Trời biết, đất biết là đủ rồi” “Làm một mình có hiệu quả hơn”. “Sợ cõi người ta lắm rồi”.

Tôi đem NGUYỄN TẮC BỔ TRỢ ra để chị ấy may ra thấu hiểu ngộ hầu tham gia nhóm. Nào là:

- Chị có phẩm giá vì Chúa tạo ra chị, chị giống hình ảnh Chúa, có trí khôn và ý chí tự do, có tiềm năng, có khả năng.

- Sâu xa trong lòng chị, có “ƯỚC NGUYỆN THAM GIA VÀO ĐỜI SỐNG CỘNG ĐỒNG”, đó là “ƯỚC NGUYỆN LỚN” (Sách Tóm lược HTXHGHC, 190).

hiệp hội, các thực thể địa phương” (Sđd, 185). Các nhóm tạo nên đủ mọi loại các mối quan hệ, nhiều hoạt động. Nhóm hoạt động tốt thì xã hội và Giáo hội được hưởng nhiều loại ơn ích.

Tôi rút ra bài học: Các người trưởng nhóm, người lãnh đạo... phải khéo léo đừng để thành viên chán nản, hiểu lầm, cãi cọ rồi bỏ nhóm. Phải sớm giúp thành viên nhận thức mục tiêu lý tưởng của nhóm, của tập thể, của cộng đồng. Có lý tưởng tham gia thì sẽ không bỏ nhóm dù gặp khó khăn trắc trở.

Sâu xa nhất, phải nhớ rằng: Ai cũng có phẩm giá, có ngôi vị, có tài khéo, có bản tính của một con người đã được Chúa mời gọi vào Nước Thiên đàng. Bất kể người đó là ai.

Liệu Giáo Hội của tôi, nước Việt Nam của tôi có tiếc chằng khi cả triệu triệu người không còn, không có cơ hội được phát triển, không có cơ hội đem tài ba phục vụ cho quê hương chỉ vì thiếu người lãnh đạo có tài có đức, có tâm có tầm, khiến nhiều thành viên chán nản bỏ nhóm, không vào nhóm, bỏ đi làm việc một mình, mất “hiệp đồng tác chiến”. Nhiều

Phục vụ rất hăng, ngại ngừng vào nhóm

◆ NGUYỄN KHANG

Nhưng sao giờ chị lại ác cảm với việc vào một nhóm đạo, chỉ muốn làm việc tông đồ một mình?

Tim hiểu thì mới biết: Trước kia chị có vào nhóm đạo, nhưng vì khác quan điểm về thời điểm “rửa tội” cho bệnh nhân, đâm ra tranh luận rồi cãi vã nên chị rút ra khỏi nhóm, âm thầm rửa tội cho bệnh nhân sắp qua đời, nay con số đã lên cả ngàn người.

Như vậy, chị đã có ác cảm với nhóm. Thật ra, “nhóm” có thể là “gia đình, các tập thể, các

nhóm yếu, nhiều gia đình yếu, nhiều tập thể yếu, nhiều vùng miền yếu! Tích tiểu thành đại: Giáo hội yếu, Việt Nam yếu.

Lỗi tại ai?

Nhóm GHXHCN chúng ta có cần nghiên ngẫm sâu xa nguyên tắc nhân vị và bổ trợ hầu giữ được thành viên, tìm mọi cách làm cho tài năng của họ được “ló” ra, rồi cùng họ “hiệp đồng tác chiến” tái xây dựng quê hương và Giáo hội? ◆

THỜI BIỂN ĐÔNG, SUY TƯ GIÁO HUẤN XÃ HỘI CÔNG GIÁO

◆ LIÊN KHƯƠNG

1. Chiến tranh do Trung Quốc gây ra sẽ gây hậu quả nghiêm trọng, làm thiệt hại về lâu về dài cho dân tộc Việt Nam.
2. Việt Nam đã làm mọi cách để dập tắt chiến tranh mà không thực hiện được. “Cây muốn lặng mà gió chẳng muốn dừng”.
3. Ta thực hiện quyền tự vệ là một cách làm cho giới hiếu chiến Trung Quốc phải xét lại chủ trương dùng luật của sức mạnh.
4. Tội ác xâm lược là tội ác lớn nhất gây mất hòa bình và ổn định, ấy là chưa nói nó có thể loang từ Biển Đông tràn sang toàn thế giới.
5. Trung Quốc có thể dùng những vũ khí hiện đại có sức hủy diệt hàng loạt đối với Việt Nam, Việt Nam có thể sẽ mất đi bao người con ưu tú tuổi thanh xuân. Tội ác này còn để lại di chứng tại nhiều vùng miền thôn quê thị thành là bao người trai tuấn tú què cụt đui mù, vết thương chiến tranh gây bao đau khổ cho bao con dân nước Việt.

Các phương tiện truyền thông đang cảnh báo về bóng ma thần chết lờn vờn trên Biển Đông. Một số người bản khoản suy tư để có thái độ, một số tìm cách chạy trốn, số khác sẵn sàng tham gia chiến tranh tự vệ vì tình yêu thiêng liêng vô vàn đối với tổ quốc.

Với nhóm học hỏi GHXHCG, chúng ta sẽ chọn thái độ nào trước tình hình giả định qua 5 điểm phân tích nêu trên? Cho dù thái độ nào, thì việc khả thi ngay lúc này, phải chăng là cầu nguyện, ăn chay hãm mình, gia tăng việc bác ái trong sự thật, chia sẻ tin tức cho nhau nhất là cho những người thờ ơ với vận mệnh dân tộc, tham gia huấn luyện đào tạo giáo dân trưởng thành biết quan tâm đến các vấn đề xã hội, dám sống các giá trị công lý, chân lý, tự do và yêu thương.

Ý bạn thế nào? ◆

Nếu đọc Giáo huấn Xã hội Công Giáo (GHXHCG) mà rồi chỉ biết nhìn ra Biển Đông thờ vắn than dài thì chẳng hóa ra bi quan lắm ư? Không, GHXHCG giúp tôi suy tư, phán đoán và hành động. GHXHCG đẩy tôi tiến tới chỗ “tố cáo, đề nghị, dẫn thân” (Sách Tóm lược HTXHCG, 6).

Đối lập với thái độ hung hăng hiếu chiến của anh láng giềng xấu bụng là Giáo huấn hiếu sinh, hiếu hòa rút ra từ Lời Chúa. Xin được so sánh về một số điểm.

Quân Trung Quốc chọn logic CHIẾN TRANH, GHXHCG bảo chiến tranh là cuộc tự sát tập thể (#438)

Thời báo Hoàn Cầu Trung quốc đưa ý tưởng TIÊU DIỆT KẼ THÙ, Giáo huấn XH đề nghị TUÂN GIỮ LUẬT LUÂN LÝ mà mọi dân tộc và mọi quốc gia cần ghi khắc (436).

Chính phủ Trung Quốc chủ trương xâm chiếm lãnh hải Việt Nam, GHXHCG lên án chiến tranh xâm lược, bảo đó là PHI LUÂN LÝ (500).

Hải quân Trung Quốc đem tàu ngầm, tàu vũ trang vào Biển Đông nhằm diễu võ dương oai, phô trương LUẬT CỦA SỨC MẠNH, GHXHCG bảo: Này anh, đừng để bị cám dỗ sử dụng luật của sức mạnh, hãy dùng SỨC MẠNH CỦA LUẬT (#437).

Chiến tranh mà bùng nổ thì sẽ gây ra bao chết chóc, các “cuộc ra đi không có ngày về” (497). Thế nên Việt Nam có quyền và nghĩa vụ tổ chức phòng thủ, thậm chí bằng cách dùng vũ lực (#500). Ta thử lý giải vào hoàn cảnh Biển Đông:

“*Vì yêu quốc gia, vui lòng hiến thân*”

◆ **ĐĂNG MINH ĐAN**

Tình hình Biển Đông khuấy động lòng ta: “khi vò chín khúc, khi chau đôi mày”, “ruột xót như muối, dạ mềm như dưa”, như hối thúc ta làm một điều gì đó cho quốc gia. Muốn làm đúng, tiên vàn phải nhận thức tình huống cho đúng. Điều này có nghĩa là phải nắm bắt thông tin cho đúng sự thật. Nhưng ta đang đối thông tin về chính sách của nhà nước Việt Nam đối với âm mưu quân Tàu xâm lược Biển Đông. Tại chúng ta cũng chưa được nghe “Lời Chủ Chăn” đưa ra đường hướng hành động trong thời Biển Đông nổi sóng này.

Nên chăng nguyện cầu Chúa, mở Tin Mừng, đọc Giáo huấn Xã hội Công giáo, lên Đền, đến nhóm... hầu tìm ra đường hướng?

Ta lo đám con cháu Việt Nam của ta sẽ học đòi những gương mù trong xã hội Việt Nam và tệ nhất là chuyện nước lớn bắt nạt nước yếu: mưu mẹo, ý đồ, giả dối, bội thề, cậy thế, chiếm cứ, áp bức, vi phạm nhân quyền..., mà lòng thì thản nhiên vô cảm trước cảnh xử sự côn đồ, hung hăng sử dụng “luật của sức mạnh” thay cho việc tuân thủ “sức mạnh của luật”.

Xin theo lời dạy của Tin Mừng và Giáo huấn. Họ đầy mưu mẹo ý đồ giả dối bội thề... thì ta càng phải cậy vào Chúa để sống trong thời sóng gió ba đào mà không bị ngã tay chèo: rất nên tìm Chúa và Giáo huấn, lên Đền, tới nhóm... Khi “tức tối muốn chửi thề”, khi “tính bần giết cho hả dạ”, khi “tính toán thực tế”, khi “sợ quá”, khi “muốn buông xuôi”, khi “dùng dằng nửa ở nửa về”... thì đó là lúc càng cần phải dẫn đo cân nhắc, vận dụng sự khôn ngoan để hành động.

Sách Tóm lược Học thuyết Xã hội của Giáo hội Công giáo số 547 và 548 đưa ra cho ta một kim chỉ nam giúp ta hành động.

Không coi là có đức khôn ngoan khi:

1. Khôn khéo sắc sảo,
2. Toan tính thực dụng,
3. Thiếu tự tin,
4. Nhút nhát,
5. Thiếu dứt khoát.

Khôn ngoan đích thực là đức tính giúp ta:

1. Biết tìm thiện ích đích thực rồi chọn ra được những cách thức, phương tiện đúng đắn hầu đạt được thiện ích ấy,
2. Suy nghĩ trưởng thành theo ba bước: Suy tư tham vấn - Lượng giá tình huống - Quyết định hành động.
3. Có ý thức trách nhiệm và có óc thực tế.
4. Có lý trí thực tiễn và ý chí đúng đắn.
5. Dũng cảm, can đảm.

Trước thời cuộc, không biết có bao nhiêu người Việt đang nhút nhát, đang dùng dằng phân vân, đang trùm chần yên thân, đang toan tính thực dụng, đang khôn khéo léo bờ... mà lại lầm tưởng mình khôn ngoan?

Nguy cơ ngoại xâm làm ta nhớ tại cách ứng phó trước hiểm họa này của tiền nhân, điển hình là việc triệu tập Hội nghị Diên Hồng. Lòng bồi hồi chợt nhớ các bản nhạc hào hùng của nhạc sĩ Lưu Hữu Phước nói về những người Việt Nam anh hùng:

*“Mây nước thiêng liêng còn ghi chép rành:
Thời liệt oanh của bao người xưa trung chánh
VÌ YÊU QUỐC GIA, VUI LÒNG HIẾN THÂN
Liều mình ra tay rút gươm bao lần”.*

Đây là điều “bao người xưa trung chánh” đã thực hiện tại Hội nghị:

- Nhận định, phân tích tình hình, tham vấn ý kiến các vị bô lão: “Toàn dân nghe chẳng: Sơn hà nguy biến”
- Lượng giá, chọn lựa giữa các phương án, giải pháp đề ra: “Hận thù đảng đảng, nên hòa nên chiến?”
- và đã quyết nghị: “Quyết chiến! Quyết chiến!”

Các vị đã dũng cảm HÀNH ĐỘNG ở bước cuối cùng của đức khôn ngoan và nhờ vậy đã để lại một giang sơn gấm vóc như ngày nay cho chúng ta ◆

Bao nhiêu năm làm kiếp con người,
Chợt một chiều tóc trắng như vôi".

Tóc trắng như vôi thì sao nhỉ? Tóc như vôi vì trải nghiệm nhiều, vì suy nghĩ về đời người và người đời, vì nghĩ suy về xã hội và Thánh Hội. Thế nên mới có những ray rứt, những tiếc nuối.

Có những điều ân hận lúc tuổi già: Tranh cãi nội bộ, lười học ngoại ngữ, phiền giận giáo phẩm, chần chừ tư ích, dán mắt ti-vi, trùu chần mong được yên thân, mà cứ tưởng đó là thiên ân...

Có những lúc "giá mà": Giá mà tự do, giá mà dân chủ, giá mà giám mục, giá mà huấn luyện...

Cứ mãi đối phó với "bão giá" và lương tiền, với lo toan ăn mặc, với lo sợ cướp bóc... Cứ quên dần cầu nguyện, bỏ dần Kinh Thánh, xa dần Giáo Hội, mất dần quê hương...

Mấy hôm nay, nghe báo đài loan tin buồn Biển Đông, giật mình nhìn lại chính mình, nói với chính mình. Mình cũng có lỗi với ngư phủ, với dân oan, với ngục sĩ, với binh sĩ, với tử sĩ, về nhục nhã quốc thể, về tang tóc Việt Nam, với nhân loại, với Giáo Hội, với Chúa.

Mình biết mình:

1. Không qui chiếu quyết liệt đời mình vào Chúa. Mình đã và đang qui chiếu "lung tung" nên đâm ra trách móc giận hờn cãi vã suốt một đời.

2. Không cầu nguyện thiết tha (chỉ vội vội vàng vàng "kinh trông cậy, ba câu lậy" rồi ngáy khò khò).

3. Không siêng năng sốt sắng dâng thánh lễ.

4. Không học hỏi kỹ càng Đạo Thánh Chúa.

5. Không chịu đi tìm một linh mục, tu sĩ để xin được hướng dẫn tâm linh.

6. Không dẫn thân vào "Bác ái chính trị", "Bác ái xã hội", "Công ích", "Phát triển toàn diện", "Văn minh tình thương", "Liên đới", "Công lý và Hòa bình", "Đào tạo văn hóa và chuyên môn"...

Thôi, hãy nhớ lời ngôn ngữ phương Tây: "Thà muộn còn hơn không bao giờ" để lồm cồm đứng dậy, vứt bỏ các mớ ý thức hệ duy vật, duy cá nhân, duy tương đối, duy tiêu thụ... đang trộn lộn xoay vần nội tâm.

Chắc vẫn còn kịp (dù giặc đã vào sân!): Tập nhìn ra "các dấu hiệu của thời đại", tập liên kết niềm tin với cuộc sống, tập củng cố đời sống tâm linh và luân lý, dốc quyết chu toàn việc bổn phận, đào sâu các động lực bên trong, sửa đổi lối sống cho "tương thích" với các đòi hỏi của Tin Mừng và thời cuộc, học hỏi năng động, liên tục, bền sức, dài hơi.

Nếu quyết tâm kiên định lập trường Kitô hữu trưởng thành (chứ không phải một thứ thương cảm mơ hồ, đau buồn hời hợt), thì giặc có đến sân, vẫn còn kịp?

Với Chúa, Người luôn dung nạp, tiếp nhận những người thợ giờ thứ 11 ♦

**Có còn kịp tập luyện
các đức tính khi giặc đã
tới sân nhà?**

♦ VĂN ANH

Mời bạn THAM GIA thực hành nguyên tắc bổ trợ của Giáo huấn Xã hội

◆ TRẦN AN BÌNH

Khóc cười theo vận nước nổi trôi". Đất nước Việt Nam trôi nổi ? Tùy góc nhìn. Trôi nổi có thể theo nghĩa cứ bị nước lớn định đoạt số phận trên bàn đàm phán ở Âu Châu (Genève, Paris). Lại còn bị nước lớn mưu đồ thôn tính biển rừng. Dân nước ra khơi đánh cá, coi chừng bị mất cả chì lẫn chài, cả thuyền lẫn mạng. Xã hội nhiều khăn tang vì tai nạn xe cộ, dịch bệnh. Nước như thế chắc phải có khá nhiều người buồn tênh vì "vận nước nổi trôi"?

Có những người buồn tênh nhưng không ngã lòng. Vẫn quyết một lòng tham gia xây dựng lại "bức dư đồ rách": tham gia xây đắp trong các lĩnh vực giáo dục, văn hóa, xã hội, kinh tế, luật pháp, môi trường, khoa học, chính trị, gia đình... và cả trong việc làm từ thiện nữa.

Lại có người vận dụng niềm tin tôn giáo để tham gia dẫn thân xã hội. Họ tìm ra sách GIÁO HUẤN XÃ HỘI CÔNG GIÁO, được coi như kim chỉ nam cho tín hữu giáo dân muốn tham gia vào công cuộc gieo rắc Tin Mừng cho nước Việt Nam của chúng ta.

Một số tín hữu đã tham gia lớp học GHXHCG, tuần một lần, chia sẻ với nhau hai giờ đồng hồ suy tư cầu nguyện, thảo luận và sau đó dâng thánh lễ.

Có lúc lớp chỉ còn dăm ba người. Cứ cố lên, nay được mười người. Có cha và sơ tham gia đồng hành (Cha của nhà Dòng, Tòa giám mục. Chưa có cha xứ nào rảnh rang đến dạy).

Có người tóc đã bạc. Có bạn trẻ tuổi mới đôi mươi. Họ kể cho nhau những tin tức chính trị xã hội nhưng luôn nhìn qua ánh sáng Tin Mừng và

gắn vào Truyền thống của Giáo hội để lý giải và áp dụng vào đời sống.

Họ thường bị chỉ trích: học GHXHCG nhưng liệu có làm nổi? Coi chừng lại như "chính khách phòng trà", "lý thuyết suông", "nói nhiều làm ít", "đừng hòng làm nổi ở Việt Nam, nơi có nhiều vấn đề nhạy cảm".

Họ đã làm một đôi điều với tư cách một nhóm tín hữu. Họ đã đem Lời Chúa và Giáo huấn về nhà, vào công sở, ra công trường, lên miền núi, xuống đồng bằng. Lúc ấy, hoàn toàn "đơn thân độc mã" nhưng họ tin có Chúa đồng hành.

Tin Chúa, nên họ dám ước mơ:

- Mơ sao nhóm bền, đừng vỡ tan. Ước chi có thêm người đến, có tu sĩ và linh mục đồng hành.

- Mơ sao nay mai tay bắt mặt mừng với các nhóm GHXHCG ở mọi miền đất nước.

- Mơ sao sách GHXHCG sẽ không bị "nằm trơ" trong nhà sách Công giáo, không bị bụi phủ mờ vì chẳng mấy ai mua.

Xin kể cho bạn về những người đi học GHXHCG với ước muốn đơn sơ: nay mai xin bạn hãy "đến mà xem", để rồi cũng sẽ "tham gia" xây dựng nhóm.

Nếu tham gia, bạn đang sống NGUYÊN TẮC BỔ TRỢ đấy. Ngoài ra, còn có các nguyên tắc khác.

Hẹn bạn cùng chúng tôi tìm hiểu bốn nguyên tắc cơ bản của GHXHCG: nhân vị, công ích, bổ trợ, liên đới.

Một lần gặp “Tâm Si-đa”*

◆ **DIÊN THỤY**
07-2012

Đọc xong bài báo, tôi muốn gặp để biết người phụ nữ ấy hiện sống thế nào, mái ấm của chị giờ ra sao.

Đi sâu đến cuối con hẻm ở một quận ven, phải hỏi thăm hai ba người để tìm địa chỉ, số mới chồng số cũ, tôi mới tới được đúng nơi. Chào tôi là một đứa bé có lẽ đang tuổi lớp 4, nó gọi: “Má ơi, có ai tới tìm má nè”. Chị ra mời tôi vào. Thì ra, nhân vật mà tôi muốn gặp là người phụ nữ với dáng hao gầy này đây.

Tiếp tôi khi đang dở việc bếp núc, chị bảo tôi thông cảm vì phải tranh thủ lo bữa ăn cho mấy đứa nhỏ để chiều còn tới một nhóm công tác xã hội, phụ trông coi mấy đứa trẻ khác. Ngôi nhà này chị thuê để tiện việc nuôi nấng và chăm sóc bốn đứa trẻ mà

chị nhận về nuôi, bởi cha mẹ chúng đều đã chết vì căn bệnh thế kỷ.

Tuổi thơ bất hạnh, thời niên thiếu phiêu bạt, dòng đời nghiệt ngã xô đẩy chị vào con đường mại dâm và nghiện chích. Thân xác và tâm hồn bị vùi dập với biết

Chị Tâm và các con

ba lần ra vào những trại phục hồi nhân phẩm. Có khi vừa được thả về buổi sáng thì buổi chiều đã bị công an “hốt”. Cuộc đời chị bị chôn vùi trong vũng lầy bán thân để có tiền chích ma túy.

“Vậy điều gì khiến chị muốn thoát ra khỏi cảnh đời ấy?”, tôi hỏi.

Chị nói, dù rất ê chề nhưng trong chị luôn tự hỏi sao mình không thể sống như một con người thực

sự mà để người khác chà đạp, biến mình thành tôi mọi để họ giải khuây.

“Em biết không, lúc đó, chị ghét mấy người đàng hoàng lắm, người ta nhìn mình như thứ rác rưởi.”

Khát vọng thay đổi vẫn cứ nhen nhúm trong chị.

Cho đến một hôm, chị gặp hai nhân viên truyền thông của một tổ chức xã hội kia (mà một người sau này đã trở thành linh mục Dòng Chúa Cứu Thế). Chị thấy họ đối xử với chị rất khác. Họ hỏi chị có muốn làm việc giống họ không.

“Mấy đứa này ở đâu mà tào lao!” Chị kể lại sự nghi ngờ của mình.

Không nói suông, họ góp tiền nhau mua cho chị từng hộp cơm, từng liều thuốc lá, rồi còn mua xe đạp để chị tiếp cận các đối tượng mại dâm, tiêm chích có nguy cơ nhiễm HIV lúc chị mới bỏ nghề cũ để theo công việc mà họ đang làm. Chính niềm tin và những hành động của những người “đàng hoàng” đó đã làm chị đổi đời.

“Nếu họ không thúc đẩy, không hỗ trợ và tin tưởng thì không biết đời chị hôm nay còn chua xót đến thế nào.”

“Đã thành một người con người mới, đã có công việc mới, vậy chị theo học đạo để làm gì?”. Tôi thắc mắc vì sao chị lại đến với niềm tin Công giáo.

“Sống ở đời phải có điểm tựa, phải có niềm tin, em à. Đã từ lâu, mỗi lần chị khốn đốn, có lúc chẳng muốn sống nữa, chị lại tới Fatima Bình Triệu để cầu xin. Mẹ nâng đỡ chị nhiều lắm đó em.”

Và niềm tin đó giúp chị sống tiếp khi phải đối diện với sự khinh khi của xã hội.

Chị kể, có lần chị phải làm dữ, phải lớn tiếng và làm cho ra lẽ với một hiệu trưởng khi họ phân biệt đối xử và không cho con chị đi học. Chị bảo, dù biết sức mình có hạn, nhưng chị phải là điểm tựa cho mấy đứa nhỏ, để chúng được học hành, được lớn lên như bao đứa khác, bởi chị thấu hiểu những nguy cơ và cạm bẫy nếu chúng phải vất vưởng ngoài hè phố như tuổi thơ của chị.

Từ biệt chị ra về, lòng thầm cảm ơn chị, một tấm gương luôn chiến đấu để sống đúng với nhân phẩm của mình, và hơn thế, chị còn giúp người khác nhận thấy vẻ đẹp của món quà sống mà Thiên Chúa đã ban cho mỗi chúng ta ◆

* Biệt danh mà mọi người đặt cho chị Trương Thị Hồng Tâm, người đang làm công tác phòng chống HIV/AIDS

Hiệp hội tư nhân được Giáo huấn Hội Thánh Công giáo khen lắm đấy, nhất là những tổ chức tìm cách bảo vệ quyền con người hoặc theo dõi những lĩnh vực nhạy cảm.

Ở Việt Nam đang ló dạng những nhóm nhỏ, chẳng được ăn lương, chẳng được ai khen, đang âm thầm đi con đường "chẳng mấy ai đi". Họ đi tới nhà thương HIV, trại phong, trại mồ côi, trại người già... Họ đi về thôn quê nơi "không êm đêm" để khám bệnh miễn phí, để nhổ răng, làm cầu xi măng thay cho "cầu tre lắt lẻo".

Ở thành phố, có nhóm luật sư không lấy tiền thân chủ nghèo, lại còn tranh đấu cho nhân quyền của người HIV.

Kể sao cho hết những nhóm tư nhân không chính quyền, không đảng phái. Chỉ có "Trời biết đất biết". Đó là những "người đi hành hương", "tìm về dân tộc", "về đây nghe em, mặc áo thô đi guốc mộc", việc làm của họ dường như mời gọi ta "hãy đến mà xem".

Họ có học Giáo huấn Hội Thánh Công giáo đầu, nhưng họ đã đi "con đường con người" là con đường Giáo huấn hằng thiết tha mong mỏi chúng ta đi. Đức Gioan Phaolô II cũng xin Hội Thánh chọn đi "con đường của con người".

Vậy mà có những chính quyền không phấn khởi lắm khi thấy có những hiệp hội tư nhân thuộc xã hội dân sự. Họ cho người theo dõi. Họ bác đơn xin thành lập. Họ nghi ngờ. Họ bảo những nhóm đó là có ý đồ. Họ đe dọa. Họ bắt bớ.

Vậy mà các nhóm nhỏ vẫn kiên trì hướng lòng về nhân dân, về những người đau khổ thể xác lẫn tinh thần.

Bố mẹ có khi can ngăn con: "Con ơi, một con én không làm nên mùa xuân..."

Nhà nước thì cản, gia đình thì ngăn. May thay Giáo huấn lại đánh giá cao. Lại bênh những nhóm nhỏ.

Thật vậy, Sách Tóm lược HTXHCG số 443, mục Giá trị của các tổ chức quốc tế, viết:

"Các chính phủ nên phấn khởi trước những sự dẫn thân của các tổ chức ấy, là những tổ chức tìm cách thực hiện các lý tưởng còn tiềm ẩn của cộng đồng quốc tế".

"Được lời như cởi tấm lòng", hỡi các bạn đi con đường "chẳng mấy ai đi", ta nay đã có cảm nang làm kim chỉ nam rồi!

Hãy hát khúc tân ca: "Đường mới, khách đường mới hát khúc tân ca." ◆

PHẤN KHỞI TRƯỚC NHỮNG DẪN THÂN

◆ HẢI MINH

Trong tình hình xã hội đầy mâu thuẫn và mơ hồ

◆ ĐĂNG MINH ĐAN

Gừng càng già càng cay. Câu này áp dụng vào tình yêu hôn nhân cũng đúng, mà áp dụng vào tình yêu đất nước lại càng đúng hơn. Nói thế bởi vì trong chuyện tình yêu trai gái, có những người hồi trẻ "yêu như điên", nhưng về già thì "có điên mới yêu". Tình yêu tổ quốc thiêng liêng thì không thế.

Già rồi, càng đâm ra thiết tha yêu tổ quốc. Muốn noi gương người xưa: "Vi yêu quốc gia, bao người hiến thân".

Vi yêu, nên buồn. Quá nhiều tình cảm pha trộn tức buồn "ở đây và lúc này", nhất là về chuyện Biển Đông! Bác sĩ bảo: "Tức quá coi chừng loét dạ dày". Nhà tham vấn tâm lý thì khuyên: "Cần chuyển hóa tình cảm tiêu cực thành các tình cảm và hành động tích cực".

Vậy thì mình thử đi tìm, "tìm một con đường, tìm một lối đi", tìm một phương thuốc khả dĩ hóa giải phần nào căn bệnh của tôi trong lúc này.

Tôi đã tìm và thấy trong sách Tóm lược HTXHCG có đoạn thế này: "Trong Chúa Giêsu và nhờ Chúa Giêsu, cuộc sống xã hội, dù đầy mâu thuẫn và mơ hồ, cũng trở thành nơi chan chứa sự sống và hy vọng" (196).

"Chan chứa sự sống và hy vọng". Tôi ơi, xin đừng tuyệt vọng. Lời này an ủi tôi rất nhiều. Nay nhé, tình hình xã hội lúc này đầy mâu thuẫn và mơ hồ, nhưng Chúa sẽ ban ơn HY VỌNG cho tôi.

Phải làm gì đây? Tôi sẽ nghe lời khuyên của sách: Cùng liên đới với nhau, với nhóm để góp phần chống lại "các cơ cấu tội lỗi" (193).

Đến đây, ta như chạm phải bức tường thành kiên cố. Xin hãy chỉ cho tôi: Thế nào là "các cơ cấu tội lỗi" ở Việt Nam? Chúng ta hãy thử cùng nhau tìm hiểu nhé các bạn ◆

Tôi tập sống Giáo huấn

◆ HẠT CẢI

Ảnh: Lê Hồng Linh

Bạn bè thường gọi đùa tôi bằng cái tên rất “yêu” là “cô giáo làng”. Bởi tôi không dạy trong trường mà mở lớp dạy học tại nhà. Học trò của tôi đa phần là con nhà nghèo khó, bố mẹ các em là công nhân, thợ hồ hay buôn gánh bán bưng... Cũng có em sống cô cút với ông bà vì bố mẹ qua đời hay đã ly tan. Mười mấy năm trong nghề, tôi nghiệm ra một điều: Học trò càng nghèo thì càng chân tình, dễ thương. Suốt ngày chúng cứ ríu rít: “Mom ơi”, “mẹ à”..., nghe cũng “mát ruột” lắm!

Từ ngày theo học lớp giáo huấn xã hội Công giáo, tôi tập tành áp dụng bốn nguyên tắc cơ bản của giáo huấn: tôn trọng nhân phẩm (còn gọi là nguyên tắc nhân vị), công ích, hỗ trợ và liên đới. Đứng trước một sự kiện hay một biến cố nào đó trong cuộc sống, tôi tập xem, xét, làm dựa trên bốn nguyên tắc này. Thấy cũng hay hay.

Là giáo viên, hẳn không mấy ai lại “ghiền” các cô cậu quậy phá, nghịch ngợm, lại còn biếng học ham chơi. Trong một bài chia sẻ có liên quan đến phẩm giá con người, một vị linh mục đã chia sẻ một kinh nghiệm rất đáng quý: “các em học sinh quậy phá thường có chung một đặc điểm về gia đình: hoặc bố mẹ ly dị, lục đục, cãi vả đánh đập nhau; hoặc gia đình các em làm những ngành nghề mà xóm giềng không mấy tôn trọng, ủng hộ.” Tìm hiểu kỹ, tôi thấy đúng thật. Từ ngày ấy, tôi đổi ra quan tâm, ân cần với các học trò cá biệt này hơn, thấy các em đáng thương hơn. Tôi dạy cho các em biết mình có một nhân phẩm không có gì đánh đổi được. Và vì nhân phẩm cao trọng ấy, các em cần phải sống xứng đáng hơn. Cũng không dễ dàng trôi chảy đâu! Có lúc tôi phải “mua chuộc” các em bằng những bữa cơm gia đình, hay nồi chè, trái cóc..., để thể hiện rằng tôi yêu các em nhiều lắm, rằng dẫu nhiều người có mắng nhiếc các em là hư đốn, “mất dạy”, tôi vẫn trân trọng phẩm giá các em. Có lúc tôi cũng khản cổ, điên tiết vì chúng cứ cười đùa tơn tơn giữa giờ học... Nhưng có một sự cải thiện đáng kể: Các em thương tôi thật, rất sợ nước mắt của tôi. Nhờ “chiều đòn” này, tôi đã “hạ gục” được nhiều “đối thủ”.

Không chỉ có học trò nhỏ, thi thoảng Chúa cũng gửi đến tôi những “học trò” rất đặc biệt.

Số là sáng nay, khi đang say sưa giảng bài cho các em lớp 8, thì mẹ đỡ đầu của tôi dặt đến một chị độ 50 tuổi. Chị ngại ngùng khép nép đứng xa xa. Linh tính mách bảo người chị em này đang cần đến sự giúp đỡ của tôi. Cúi

chào chị, tôi cười thân thiện. Mẹ tôi nhanh nhẩu đến gần áp tai tôi: “Chị ấy không biết chữ, tìm đến nhiều nơi rồi mà không ai chịu dạy. Có người mách chị ấy rằng đến nhà thờ chắc chắn sẽ có người giúp (chị ấy là người ngoài Công Giáo). U dạy giáo lý thì được, chứ dạy chữ thì chịu. Con xem có giúp được chị ấy không? Học phí bao nhiêu thì bảo với chị ấy.”

Cái “căn tính xác thật” khiến tôi làm bài toán rất nhanh trong đầu: một lớp của tôi trên mười lăm em, mà không thể xếp chị chung vào lớp nào, dạy riêng cũng tốn một ca làm việc, biết thu học phí làm sao? Cũng căng đây! Năm nay học trò lại đông nữa. Tôi lưỡng lự, khó xử và toan chối từ...

Nhìn về phía chị, tôi bắt gặp ánh mắt căng thẳng chờ đợi. Ánh mắt ấy hơi thất vọng khi dò thấy thái độ do dự của tôi. Lòng tôi chùng xuống... Chút trắc ẩn lẫn khuất nơi nào đó trong lương tâm chợt tràn về làm tôi xao xuyến. Tôi nghe tiếng khao khát trong lòng chị. Tôi đọc được sự mặc cảm nặng nề đang bủa vây quanh chị. Và rồi bất chợt, một cảm giác áy náy như có tội xâm chiếm tôi... Gần hai mươi năm trên bục giảng, có lẽ tôi đã lướt quá nhanh, quá hồ hởi, không biết tôi đã bỏ qua bao nhiêu tâm tình nặng trĩu, dấu kín trong mặc cảm âm thầm như chị đây?! Chị ấy có quyền sống vui vẻ, tự tin trong xã hội. Và tôi, một người may mắn hơn chị (về phương diện học vấn), phải liên đới nâng đỡ chị. “Đó là trách nhiệm chứ không phải là sự làm phước thi ân” (tôi được học như vậy trong nguyên tắc liên đới mà!)...

Thế là sau một lúc “tự đã thông tư tưởng”, tôi nhận lời một cách vui vẻ và hẹn chị tối đến. Trong thâm tâm, tôi quyết định không nhận học phí của chị nữa. Chị cười bẽn lén, nhưng không dấu được nỗi vui mừng...

Quê ở Nam Định, chị vào Sài Gòn làm nghề may mười mấy năm nay. Ở tuổi 50, chị vẫn còn nét trẻ, đậm đậm duyên và cười rất hiền. Tôi ngỡ ngàng khi biết chị vẫn chưa lập gia đình. Thời xuân trẻ, cũng có nhiều đám dạm ngõ nhưng chị đã né tránh vì sợ “người ấy” phát hiện ra mình không biết chữ! Cứ thế, tuổi xuân trôi qua cùng biết bao cơ hội trong đời. Vốn siêng năng chăm chỉ, chị cũng nhiều lần được cấp trên tin nhiệm giao việc, nhưng khổ nỗi không thể ghi chép sổ sách được nên chị đành tìm cách từ chối khéo.

Từ khi phải nếm cái đắng cay bởi “cái chữ”, nhiều lần chị đã lặng lẽ tìm thầy dạy học, nhưng chị đều bị chối từ. Chị vào Sài Gòn cũng vì ước muốn mãnh liệt phải học cho biết đọc biết viết: “Khi nào đọc được, viết được, chị sẽ về lại quê sống với mẹ già, đọc kinh đọc sách cho cụ nghe, chứ ở quê chị, người ta xét nét, dòm ngó lắm, không dám học đâu...”- chị tâm sự với tôi.

Đêm ấy – sau buổi học đầu tiên của chị - tôi trần trọc không ngủ được. Ước mơ của chị tưởng chừng như quá bình thường nhỏ nhoi - biết đọc biết viết thôi – nhưng suốt 50 năm cuộc đời chị không vươn tới nổi. Nó như gánh nặng đè bẹp những ước mơ, như hố sâu ngăn cách chị với tình yêu và hạnh phúc. Nó giam hãm chị trong rụt rè, mặc cảm và khuất tối. Cuộc đời trôi qua hối hả, mấy ai dừng lại lắng nghe những tiếng thở than âm thầm này?!!!

Tôi chợt nghĩ đến một lớp học yêu thương dành cho những người có hoàn cảnh như chị. Và tôi lại trộm ước giá như từ trước đến nay có thật nhiều những lớp học như thế, thì biết đâu cuộc đời của những người như chị đã tốt hơn?

Ảnh: Trần Thiết Dũng

Mãi miên man, tôi tiếp đi lúc nào không biết. Sáng hôm sau, tôi phì cười vì nhớ rằng hình như trong mơ tôi vẫn đi đi lại lại lắm nhảm: “Vi ‘thiện ích chung’, phải cố gắng tìm được sự ‘bổ trợ’ từ nhiều phía để mở lớp, thể hiện tình ‘liên đới’ yêu thương giữa công đồng, trả lại cho những anh chị em ấy những ‘quyền con người’ mà hoàn cảnh đã lấy mất”...◆

Trước khi đến giáo xứ Nam Phương, theo tôi, chúng ta nên học thuộc lòng kinh Lạy Cha để có thể đọc trước mỗi bữa ăn cùng với Cha xứ...”

“...Ở giáo xứ, người có chức cao nhất trong giáo xứ được gọi là Ông Chánh Trưởng, các bạn nhớ xưng hô cho đúng nhé...”

“Thư viện Mẹ La Vang năm nay thấy nghèo nàn quá, mình làm một cuộc quyên góp đi các bạn. Sách mới thì bổ sung vào tủ sách, sách cũ thì chúng ta bán, lấy tiền mua sách mới...”

“...Năm trước anh Kiên thay ông “tử” ở nhà thờ phụ trách kéo chuông nhà thờ vào 4h30 và 12h trưa mỗi ngày, năm nay ai xung phong đăng ký làm việc này?”

...

Đó là những nội dung các bạn trẻ nói với nhau trong cuộc họp chuẩn bị chương trình Mùa hè xanh tại Nam Phương – một xứ đạo của Giáo phận Bùi Chu.

Mặc dù không phải là người có đạo, nhưng được sự gợi ý của một nữ giáo dân Công Giáo và cha xứ, nhóm bạn trẻ nói ở đây vẫn sẵn sàng ghi danh và chờ phỏng vấn để được chọn đến Gx. Nam Phương. Đã 5 mùa hè trôi qua, kể từ khi họ đặt chân đến Nam Phương, không gian sống của những đứa trẻ “chân đất mắt toét” ở đây như được tưới gọi cho thêm màu sắc sống. Bạn trẻ được vui chơi thỏa thích, được bổ sung thêm kiến thức văn hóa, xã hội, được kết giao với các anh chị sinh viên, được gieo vào tâm trí ước muốn phấn đấu học tập để được trở thành sinh viên giống như các anh chị.... Không chỉ các em nhỏ, những cụ già neo đơn, mà cả những cô gái “nuôi con một bề” cũng được vui lây khi được thăm hỏi, động viên và phụ giúp. Cả nhóm, khi thì sửa mái nhà dột nát, khi thì làm cỏ cho đường đi thông thoáng... Màu áo xanh tình nguyện gắn huy hiệu đoàn sinh viên hiện diện nơi bục giảng của nhà sinh hoạt giáo xứ, nơi thư viện Đức Mẹ La Vang, nơi thánh đường trang nghiêm. Trán họ bịn rịn mồ hôi khi phải làm việc dưới tiết trời oi ả, đôi môi họ ê a, mấp máy hát theo điệu nhạc du dương của ca đoàn mỗi khi tham dự thánh lễ... Những hình ảnh ấy thật đẹp mà cảm động biết bao. Đẹp vậy mà đôi lúc họ cũng gặp phải những điều phiền toái chỉ vì mình là đoàn viên sinh viên mà lại tham gia vào việc giúp đỡ cho bà con giáo dân Công Giáo.

Chắc sẽ có người ngạc nhiên và muốn biết: “Họ” là những ai mà làm được vậy?

Xin thưa, họ là đại diện của nhóm sinh viên mang tên Tình Thân. Xuất phát từ ước muốn giúp đỡ cho những trẻ em đang trong hoàn cảnh khó khăn, đồng thời tạo sân chơi lành mạnh cho sinh viên, một nhóm các bạn sinh viên đã tự quy tụ lại với nhau. Ban đầu là 15 người, rồi 20, 30, rồi 50 người, rồi tiếng lành đồn xa, cho đến nay số các thành viên của nhóm ngày càng gia tăng, lên đến hàng trăm người. Công việc thường nhật của họ là thực hiện các hoạt động giúp đỡ cho những hoàn cảnh khó khăn trong

Họ đã tham gia như thế !

◆ **CÁT MINH & TRẦN THỊ CHÂU**
Làng trẻ SOS Gò Vấp

xã hội: trẻ em, người khuyết tật, các chị có HIV/AIDS, các gia đình thuộc cộng đồng nghèo... Họ cộng tác với nhau với một tinh thần hoàn toàn tự nguyện và ai cũng mang trong mình ước muốn làm điều gì đó có ích cho xã hội, đồng thời rèn luyện để chính mình có được một nhân cách vững vàng.

Lật giở những trang sách tóm lược học thuyết xã hội của Giáo hội Công Giáo, tôi dừng lại ở trang nói về ý nghĩa và giá trị của sự tham gia: “*Một hệ luận điển hình của nguyên tắc bổ trợ là sự tham gia, được thực hiện chủ yếu qua một loạt hoạt động mà nhờ đó các công dân – trong tư cách cá nhân hay liên kết với người khác, trực tiếp hay thông qua đại diện – góp phần vào đời sống văn hóa, kinh tế, chính trị và xã hội của cộng đồng dân sự mà mình là thành viên. Tham gia là một nghĩa vụ mà mọi người phải chu toàn một cách ý thức với tinh thần trách nhiệm và nhắm tới công ích.*”¹

Vâng, họ đã làm được điều đó. Họ đã hiểu được nghĩa vụ của mình là chu toàn sự tham gia một cách có ý thức với tinh thần trách nhiệm của một công dân, bất kể sự khác biệt về văn hóa, về niềm tin tôn giáo hay quan điểm chính trị, xã hội. Họ đã vượt ra khỏi rào cản của chính mình, bỏ qua những khác biệt chỉ bởi một lý do chính yếu là mang lại ích lợi chung cho cộng đồng xã hội nơi họ đặt chân đến.

“*Công ích có liên quan tới mọi thành phần trong xã hội, không ai được miễn cộng tác vào việc thực hiện và phát huy công ích, tùy theo khả năng của mỗi người.*”² Họ đã biết Chúa nhưng chưa được rước Chúa, họ chưa biết đến HTXHCG nhưng việc làm của họ hôm nay là một minh chứng sống động cho việc đưa GHXHCG vào đời sống theo như lời dạy của Giáo huấn. Họ đang góp phần làm cho Gx. Nam Phương đẹp lên từng ngày. Còn chúng ta là những người con cái Chúa, chúng ta thì sao nhỉ? ◆

1 Tóm lược học thuyết xã hội của Giáo Hội Công Giáo, NXB Tôn Giáo, 2007, tr. 148.

2 Trích lại từ “Tóm lược học thuyết xã hội của Giáo Hội Công Giáo”, NXB Tôn Giáo, 2007, tr. 134

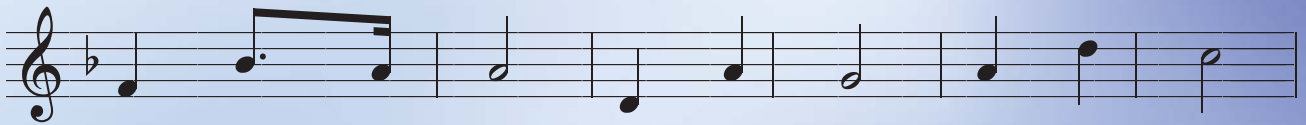
HÀNH KHÚC GIÁO HUẤN XÃ HỘI

Lời : Vinh An

Phổ nhạc : Phạm Minh Trí

ĐK: Nào tiến lên, nào tiến lên. Giáo huấn xã hội con

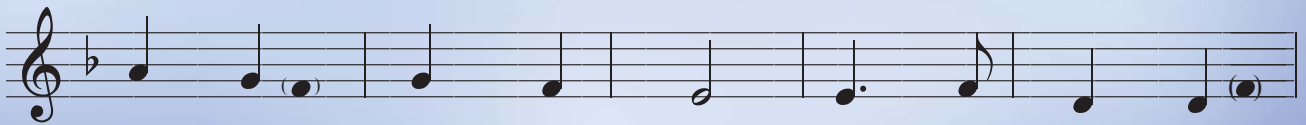
đường chúng ta đi. Nào tiến lên, nào tiến lên.

Giáo huấn xã hội con đường của hôm nay.

Nào anh em cùng hãy tiến lên. Giáo huấn xã
Vì ta mang hình ảnh Chúa Trời. Nêu cao nhân

hội ta chung vui mừng Đem sống đạo vào
vị phẩm giá con người. Luôn bổ trợ yêu

trong đời sống. Ao ước hòa bình công lý yêu
thương đoàn kết. Chăm sóc người nghèo an ủi khổ

thương. Mang theo lời Chúa ra đi thực hành.
đau. Mang theo tình Chúa yêu thương cứu đời.

Sáng Danh Thiên Chúa giữa đời đa đoàn.
Thứ tha liên đới chống đạ đầy bất công.

Truyện tranh

Tìm hiểu

NGUYÊN TẮC CƠ BẢN Giáo Huấn Xã Hội

(tiếp theo kì trước)

Thực hiện:
Nhóm Tâm Lý Giáo Dục -
Nhóm Học Hỏi Giáo Huấn Xã hội Công giáo

II. CÔNG ÍCH

Ba: Ngoài nguyên tắc PHẨM GIÁ CON NGƯỜI, Giáo Huấn Xã Hội Công giáo còn có các nguyên tắc quan trọng khác đó là: CÔNG ÍCH, LIÊN ĐỐI VÀ BỔ TRỢ nữa đó con!

Nam: Vậy Công Ích là gì hả ba?
Ba: Đó là những lợi ích chung mà mọi người đều được hưởng, nhưng để được hưởng lợi ích đó thì mỗi người đều phải ý thức góp sức mình xây dựng và giữ gìn nó.

Ba: Ví dụ như nếu con muốn hưởng một không gian sạch đẹp thì ngoài con ra, các bạn, và mọi người trong trường đều phải biết giữ vệ sinh chung, tài sản chung.

Ba: Công Ích còn là quan tâm, giúp đỡ người khác nữa. vì khi giúp người khác thì bản thân mình cũng được lợi.
Nam: Sao mình lại được lợi hả ba?

Ba: Ba thí dụ nha. Khi xe cộ đông đúc, nếu chúng ta không giành đường, chen lấn, thì vẫn có thể di chuyển được. Còn nếu không, sẽ gây ùn tắc và không ai có thể di chuyển được nữa, dù là đi chậm.

Ba: Một số những việc xâm phạm công ích mà con có thể thấy hằng ngày như là: xả chất thải, lấn chiếm lòng lề đường, tiểu bậy, bẻ hoa, ăn cắp điện,...

Bê hoa, một hình ảnh không đẹp tại lễ hội Hoa Anh Đào, HN
Một trường hợp ăn cắp điện bị phát hiện tại SG

Ba: Hay là nạn quan liêu, những nhiều của một số cán bộ, công chức. Họ được trả lương bằng ngân sách nhà nước (do người dân đóng thuế) thì họ phải là người phục vụ người dân, chứ không phải là người làm ơn. (2)

Tổ chức Minh bạch quốc tế chấm VN 2,9 điểm, xếp hạng 112 / 183 nước, thuộc nhóm có nhiều tham nhũng (3)
Ba: Nói xa hơn nữa, có thể kể đến tình trạng cất xén ngân quỹ chung để làm việc riêng, và tệ hơn là tham nhũng, vì nó ảnh hưởng đến đời sống của người dân trong toàn xã hội.

Nam: Vậy hả ba, nhưng mấy chuyện đó thì chỉ người lớn mới đụng tới thôi. Con thì chắc còn lâu.
Ba: Nếu chuyện nhỏ mà con làm đúng thì sẽ tạo thói quen tốt để làm việc khác lớn hơn.

Công ích là toàn bộ những điều kiện xã hội cho phép con người, tập thể hay cá nhân, đạt tới sự phát triển cách đầy đủ và dễ dàng hơn.

Mọi người đều có trách nhiệm đóng góp cho lợi ích chung của toàn xã hội.

(Học thuyết Xã Hội Công Giáo, Số 164)

(1)-<http://dvt.vn/2011/11/29/065253121p108c131/quan-tam-toi-ng-voi-khac-mang-lai-nhieu-loi-ich-cho-suc-khoe-con-nguoi.htm>
(2)-<http://nld.com.vn/2010/11/09/11561399p0c1002/cai-cach-hanh-chinh-qua-cham.htm>
(3)-<http://vnexpress.net/gl/xa-hoi/2011/12/viet-nam-thuoc-nhom-nuoc-co-nhieu-tham-nhung/>

(...xem tiếp kì sau...)

ĐÓN XEM SỐ TỚI 09-2012: NGUYÊN TẮC CÔNG ÍCH